

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНСИЭЛИ

2017 сыл
Атырдык ыйын
10 күнэ
Чэппиэр
№ 62 (10614)

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улуухун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

БЭБЭНЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгын
мунһабыттан
бэлиэтэһиннэр

Быйыл улууспут террито-
риятыгар 26 баһаар таһыста,
былырын 18 этэ. 26/А №-дээх
ойуур баһаара кэңиир куттал-
лаах, манна 5-с кылаастаах
кутталлаах балаһыанна бил-
лэрилиннэ.

Түбэбэ тахсыбыт ууга быһы-
лаанга эмсэбэлээбит А.С. Ни-
конов өлүгэ көһүннэ, М.И. Сив-
цева күн бүгүнүгэр диэри көстө
илик. Манна 20 быһааччы, 10
мотуордаах ончо көрдүү сыл-
дыаллар.

Улууска ис дьыала отделын
саңа начальнига Емельянов
Иван Маевич анамыт.

ТХУ иһитиннэрбитинэн
оттоһунна сыллаабы былаан-
тан, о.э. 30458 т, билинни туру-
гунан 7530 т от бэлэмнэннэ. Бу
сыллаабы былаантан 24,7%-на
тэҥнэһэр, былырын баччага
2240 т от оттоммута, сыллаабы
былаантан 12% буолбута. 8081
га сир охсулунна. Оттоһунна
994 киһи үлэлиир, 419 звенот-
тан 156-та механизированнай,
261 полумеханизированнай, 449
трактор ходуһага баар.

Үүт харчыта бу күннэргэ
кириэхтээх, 6 мөл. солк. ты-
рылынна. Бу ыйга эбии 18 мөл.
солк. үүтү туттарбыттарга ба-
рыаба. Сылгы төбөтүгэр 6750
солк. субсидия тараннахтаах.

Ааспыт нэдиэлэбэ тутууга
уонна архитектурага министр
В. Кузакова тахсан «Хаарбах
дье» программанын тутул-
лар объектары көрдө-иһиттэ.
Чернышевский уул. тутуллар
43 квартиралаах дье хара ва-
риана бу ый 30 күнүгэр диэри
бүтүөхтээх. «Авангард» ХЭО
тутар 2 дьиэтигэр электриче-
ствоны холбоһун уонна благоу-
стройствотын оноруу үлэтэ си-
тириллэр. Сотору кэмнин Рос-
сия прокуратурага Хаңалас,
Уус Алдан уонна Нам улуустар-
ыгар бу программанын дьиэни
тутуу уонна үлэри хаачысты-
батын бэрэбиэркэлиэхтээх.

Озернай квартал 450 уча-
стагар уот линията ситэрил-
лэн холбонуохтаах, онуоха үс
опора эбии туруоруллуохтаах.
Таастаах, Салбан суолун
онорууга 16 мөл. солк. аук-
цион ытыгыллан «Быйан» АО
кыайылыабынан тахсан кон-
тракт түһэриллиэхтээх.

Кыстыкка диэри 14 тула-
айах оҕолору дьинэн хаач-
ыйы соруга турар, манна
Озернай кварталга график
быһытын дьыллар тутул-
луохтаахтар. 2-с №-дээх квар-

2017 сыл — республикага Ыччат Сыл

ИЛИННЭН ОТТУУРУ СӨРГҮТҮӨХХЭ

Бу ый 4-6 күннэригэр Ха-
ңалас улуухугар «Саха ычча-
тын — тыа сиригэр» илиинэн
от үлэтин күрээ ытытылына.
Күрэх тэрийээччитинэн «Эдэр
саас» хаһыат редакцията буолар.
Уопсайа алта хамаанда (Нам,
Хаңалас (Нөмүгү), Горнай (Ор-
то Сурт), Мэҥэ Хаңалас, Амма,
тыа хаһаайыстыбатын мини-
стерствота) кыттыны ылла.
Хамаанда иһигэр биэс уол, икки
кыыс кириэр.

Бастагы күн Нөмүгү нэһи-
лиэтин Хараанай сайылыгар
олохсуйуу буолла. Нэһилиэк
ытык кырдыраһа Кузьма Остре-
лин сааһырдым диебэккэ би-
лигин да оттуурун туһунан, от
үлэтин кистэлэнэрин о.д.а. бэрт
интэриһинэйдик сэрэргээтэ.
Онтон солуурдаах ууну ор-
тууга күрэх саҕаланна. Маныа-
ха хамаандаттан иккилии уол
кытына. Старт бэрилиннэһинэ
биер уол солуурдаах сүүрэн
тийиэн уу баһан аҕалыахтаах,
иккиһэ маһын хайыта охсон
тырыһыкалаан уотун оттуох-
таах. Ким солуура бастагы ор-
гуйбут ол кыайар. Бу күрэххэ
кыайылыабын Мэҥэ Хаңалас
хамаандата буолла. Ыкка киз-
хэ хамаандалары сомоҕолуур араас
психологическай оонньуулар
ытытылынылар.

Иккис күн күрэх үөрүүлээх
аһылыгыта буолла. Хамаанд-
лар бары парадтаан кирибит-
терин кэннэ, СР урбаанга ми-
нистрэ Антон Сафронов, ыччат
уонна дье кэргэн политикатын

министрин бастагы солбуйаач-
чы Василина Лукина, тыа ха-
һаайыстыбатын министрин сол-
буйааччы Семен Потапов, «Анаа-
быр алмаастара» АО генераль-
най директорун көмөлөһөөччүтэ
Петр Чехордун, «Саха сирэ» ха-
һыат редактора Прокопий Бубя-
кин эбэрдэлэрин тиэртилэр.

Ити күн иккис аҕарыгар Чо-
роонноох дьин «Нөмүгү» агро-
фирма ходуһатыгар кириэрэн
эрдэ охсуллубут оту мунһуу,
бугуллааһын күрээ саҕалан-
на. Хамаандалар сэрэбиэйдэһэн
баран, үллэһилибит 2 га си-
ри мунһубутунан бардылар.
Бириэмээбэ буолан бары хамаан-
далар сып-сап хамсанан, ким
мунһуу, ким бугулуу охсор.
Мунһууга бириэмэ эрэ буолбак-
ка, хаачыстыба эмиэ сыналана.
Онон Горнай Орто Сурт хамаан-
дата бастагынан таһыста. Күүс-
тээх үлэ кэнниттэн ырыа-тойук
аргыстаах сынһылан, үгкүү-
биги буолла. Күрэх кыттааччы-
ларын саха эстрадаһын сулуһа
Алексей Потапов эбэрдэлээтэ.
Сулустаах түүн аныгар кутаа
уот тула олон гитаранан ырыа
ылланна.

Бүтэһик күн ынах ыа-
ма буолуохтаабын, ынахтар
көстүбөккөлөр, буолбата, ол он-
нугар канат тардыһыта кириэр
биэрдэ. Күрэх саҕаланан инни-
нэ уолаттарга хапсаҕай, кыргыт-
тарга мүнэ былдыһыта буолла.
Онтон тыһааһынаах канат тар-
дыһытыгар аммалар кыайы-
лаах таһыстылар. Эбиэт кэннит-

тэн күрээ түмүктүүр түһүмэх
— от кэбиһитэ буолла. Хама-
андалар эмиэ сэрэбиэйдэһэн ба-
ран, күүстээх үлэбэ туруннулар.
Маныаха горнайдар бастагынан
бүтүлэр.

Күрэх үөрүүлээх сабыллы-
тыгар кыайыт, миэстэлэспит
хамаандалары, биердилен
номинациялары чиэстэтилэр.
Уопсай түмүгүнэн бастагы миэс-
тэни Мэҥэ Хаңалас ылан 70 тыһ.
солк. уу харчынан наһараада-
ланнылар. Иккис миэстэни Ам-
ма, үсүһү Горнай хамаандалара
үллэһиннилэр. Нам Модутут-
тан сылдыар Сардаана Сивце-
ва «Бастыг түсчүт» номинация
хаһаайкатынан буолан, кофе-
варканан наһараадаланна.

Бэлиэтээн эттэххэ, Нам ха-
маандатын хаптыгаана Үөдэйтэн
сылдыар Леонид Зырянов бу ин-
нинэ, от ыйын 29 күнүгэр, Мэҥэ
Хаңалас улуухун Матта нэ-
һилиэгэр илиинэн от охсуугар
биердилен уонна хамаандан-
нан бастыгыр иһин аһаҕас күрэх-
хэ кыттан 8 охсоочуттан иккис
миэстэни ылбыт уонна 7000 солк.
суумалаах сертификатынан на-
һараадаламмыт.

Сайдыылаах техника
үйэтигэр бу манньк хабааннаах
күрэх — ыччат илиинэн от үлэ-
тигэр уһуйуллара бэрт табыҕас-
таах да, туһалаах да буоллаба.
Кэлэр сылга Нам улууна күүс-
тээх хамаанда туруоран хайаан
да үс иһигэр кириэ дьин эр-
нэбит.

А. СОЗОНОВА

ОЙУУР БАҔААРА ТОХТООБОТ

От ыйын 31 күнүгэр кизэ 9
ч. сағана «Намнаабы лесниче-
ство» ГКУ патруллуур кэмигэр
Маймаҕаттан 31 км-даах сиргэ
15 гектар иэнгэ баһаар турбута
бэлиэтэммитэ. Баһаар 5 га ойу-
урга, 10 га аһаҕас сиргэ тэний-
битэ чуолкайданмыт. Төрүөтүнэн
— сир-дойду куура хатан турар
кэмигэр этин охсон уот таһаар-

быта буолар. Баһаарга 5-с үрдү-
кү кылаас ингэриллибит.

Атырдык ыйын 7 күнү-
нээби дааннайынан баһаары
умулларыга 76 киһи, мантан
5 — «Лесоресурс» ГАУ-тан, 7
— баһаарынай-химическай су-
лууспаттан, 11 — ОГПС-тан, 2
— линейнай этэрээттэн, 31 — нэ-
һилиэктэртэн мобилизацияла-

нан үлэлиллэр. Нэһилиэктэри
аһынааха 8 киһи Хатырыктан,
5 Бөтүнтэн, 4 Хамаҕаттантан,
4 Салбантан, 3 Намтан, 2-лии
Маймаҕаттан, Никольскайттан
уонна Искраттан, 1 Модуттан
тийбиттэр. Маны таһынан 17
ДПС, 3 ППС сотрудниктара
кытталлар. Техника өтүнэн 2
булууктаах ДТ-75, 2 булуукта-
ах МТЗ-82, 1 прицептаах МТЗ-
82 трактордар, 1 болотоход, 1
«Егерь» автоцистерна, 3 УАЗ
массыналар туһаныллар.

Ити да буоллар эбии дьон
уонна техника наадата этиллэр.

тальной котельной модерниза-
цията үмүрүйүөхтээх.

Хатырыкка М.К. Аммосов
пааматынныга ончуллуох-
таах, 300 тыһ. солк. смета он-
чуллан буюу туруоруллуоҕа.
Модука оҕо лааһырын тутуу
үбүлээһинэ быһаарылына, ту-
туута ситэриллиэхтээх.

Роспотребнадзор биллэр-
битинэн улуус киинигэр ойу-
ур баһаарын буруота ПДК-ны
аһара илик, ол да буоллар сүрэх
ыарыһах, хаан баттаһыһыгар
проблемалаах дьон сэрэхтээх
буолуохтарын наада. Инфек-
ционнай өтүнэн 3 ис ыарыта
бэлиэтэннэ.

Экономика управлениета
бюджет ороскуоттарын ачча-
ты үлэтин түмүктээн эрэр,
теплосчетчиктары туруоруу
хонтуруолланар. Электрческ-
кэй оту веерной араары суот-
учуот үлэтигэр мэхэйдээбэтин
курдук тэрийиэххэ наада дьин
этилиннэ.

Бэтинсэбэ Ойуунускай уул.
тутуллубут элбэх квартиралаах
дьеэлэри үөрүүлээхтик аһы
ытытылыаба.

Бэлиэтэннэ В. КАСЬЯНОВ

НЭҔИЛИЭКТЭР БАҔЫЛЫКТАРЫГА УОННА ДЕПУТАТТАРГА КАНДИДАТ- ТАР БОЛҔОМТОЛОРУГА

«Энсиэли» хаһыат редак-
цията балаһан ыйын 10 күнүгэр
буолар быыбардар иннинээби
агитация манньк тарифтары
олхотуур:

1. Хаһыат 1 страницата:

Баһылыкка кандидаттарга —
10000 солк.

Депутатка кандидаттарга —
8000 солк.

2. Хаһыат 1/2 страницата:

Баһылыкка кандидаттарга —
5000 солк.

Депутатка кандидаттарга —
4000 солк.

3. Хаһыат 1/4 страницата:

Баһылыкка кандидаттарга —
2500 солк.

Депутатка кандидаттарга —
2000 солк.

Кандидаттар редакцияны
кытта дуоҕабар түһэрсэллэр
уонна агитация иһин төлөбүрү
быыбардыыр фондаларыттан
ытыгаллар.

«Энсиэли» хаһыат
редакцията

Ол курдук биердии прицептаах
уонна булууктаах трактордар
суһаллык көстүөхтэрин наада.
Баһаары умулларыны лесни-
чэй Сысолытин Д.Р. салайар.
Бу ЛП № 26/А дөнэр баһаар
күн бүгүн 8470 га сиргэ тэнийдэ.
Баһаар трактордарынан эргитэн
хорутуу ытытыллар, ону уунан
кутуу барар. Сүрүн күүс баһаар
илинни эңгэригэр быраһылына,
ол да буоллар ардаҕа суох ку-
раан күннэргэ уот тэнийэн 11
тыһ. гааҕа тийиэн сөп дьин
сабаҕаланар.

Бэйэ информ.

СУРУТУУ - 2017

«Энсиэли», «Кыым» уонна «Туймаада» ха-
һыаттарга «Энсиэли-post» почтальоннарынан
уонна редакцияга бэйэтигэр 2017 сыл иккис аҕа-
рыгар сурутуу салгыы ытытыллар.

«Кыымга»:
6 ыйга — 670 солк.;
3 ыйга — 335 солк.;
1 ыйга — 112 солк.

«Туймаадага»:
6 ыйга — 1100 солк.;
3 ыйга — 550 солк.;
1 ыйга — 183 солк.

«Энсиэлигэ»:
6 ыйга — 600 солк.;
3 ыйга — 300 солк.;
1 ыйга — 100 солк.

Улуус киинигэр сурутууну уонна тиэрдиини 5 почтальон хаач-
чылар. Ол курдук:

1. Анна Слепцова — «Көччү», «Север-5», Ст. Платонов уул.
сорбото кириэр. 89659972831 тел.

2. Александра Ядрихинская — Нам сэл. киин өттө кириэр.
89243678478 тел.

3. Игорь Винокуров — Салбанскай уул. арбаа эңгэрэ кириэр.
89248690258 тел.

4. Николай Сивцев — НПК-тан саҕалаан Даадар мкр. кириэр.
89142766171 тел.

5. Айдын Попов - Нэлэгэр мкр. 89644260418 тел.

Бу нүөмөрдэргэ эрийэн суруттарар санааһытын этиг, оччобуна
«Энсиэли-post» почтальоннара дьийэтигэр, биергэ үлэтигэр
тийиэн, «Энсиэли», «Кыым» уонна «Туймаада» хаһыаттарга су-
рутуохтара, от ыйын 1 күнүтэн аадырыска тиэрдиэхтэрэ.

«Энсиэли» хаһыакка цифровой сурутуу

2017 сыл ик-
кис аҕарыгар
сурутууга ре-
дакцияга кэлэн
дуоҕабар түһэ-
риллэр, элек-
троннай почта

аадырыһа тиксэриллэр. Хаһыат
PDF форматынан ааҕааччыга
тиэрдиллэр.
Сыаната: 6 ыйга — 300 солк.,
3 ыйга — 150 солк.,
1 ыйга — 50 солк.

НЭҢИЛИЭКТЭРГЭ — БУ КҮННЭРГЭ

Хатырыкка ойуур баһаарын умуллараллар. От үлэтэ бара турар, 10 студент оро баһаарнай хаһаайыстыбаа оттуу кэлбит. Хаптаҕас үүнүүтэ быйыл хордьон. Дэриэбинэ иһинээҥи суолга гравий кутуллан кыра өрөмүөн үлэтэ барар.

* * *

Көбөкөннөр ходуһаларын 80% оттообуттар, быйыл от үүнүүтэ орто. Өрүс уута түһэн эрэр.

* * *

Бөтүннөр отторугар дьэ кириртэлээн эрэллэр, бу иһиннэ уу кэлэн мэхэйдээн турбут. Сир аһын хомуйаллар. Гранынан оҕолорго аналлаах совмещенная детская площадка тутулла турар, быйыл арыллар. Дэриэбинэ кытыгытынааҕы трасса оҕоһуллар, бу күннэргэ кумаҕын-тааһын куталлар.

Бэйэ информ.

ЭРЭНЭБИТ

Сайын үгэнэ ааһа оҕуста. ОДьКХ-н учаастактара өрөмүөннэрин үлэтин үмүрүтэ охсоору хас бирии хонугу былдьаһаллар. Улуус үрдүнэн хочолунай да элбэҕэ, хас бириддиэлэригэр ытыллыахтаах үлэлэр да үгүстэринэн ааҕан сиппэкини. Бу үлэни барытын тэрилтэ инженернэй сулууспата (кыл. инженер Е.А. Тихонов) иилээн-саҕалаан, тэрийэн ыттар. Кыһын эрдэттэн барыахтаах үлэлэр быһаарыллан, проектной-сметнэй докумуоннар оҕоһуллан, көмүскэнэн, бигэргэнэн бэлэмнэни үлэлэр ситэри-хотору оҕоһуллан, толорууга кирирэллэр.

«Намкоммунтеплэнерго» АО дирекциятын сэбиэтин уураабынан быйылгы сыллааҕы өрөмүөн үлэтэ 13439.36 тыһ. солк. суумаҕа оҕоһуллуохтаах. Бу барыта 13 объекты хабыахтаах.

Оҕоһуллуохтаах үлэлэри барытын эридьиэсти барбакка, улахан-улахан өттүлэригэр киллэрдэххэ Модукка детсад хочолунайа гааска көһөрүллүөхтээх, трассата уларыыахтаах, ол барыта 5660 тыһ. солк. тутуу буолуоҕа.

«4 №-дээх кварталнай» хочолунай теплотрассата пропускной способнона уларытылыахтаах, быһата, реконструкция барыахтаах. Урукку ТВГ-1,5 оннугар сана Piello RTQ-2020 икки хочул туруохтаах. Арбынҕа «Новая школа» хочолунай маһынан оҕоһуллубут корпуһа металл-конструкциянан солбуллуохтаах.

Партизанна теплотрасса уларыыахтаах. 1 Хомустаахха, Фрунзеҕа дымовой турбалар уларыыахтаахтар. Туттуллуохтаах матырыйааллар барыта миэстэтигэр тиэрдиллибиттэр. Бэдэрэтчиттэр чуолкайдар. Сорох үлэлэри олохтоох дьон толоруохтаахтар. Олор номнуо үлэли сылдыһаллар. «Былааннамыт үлэ 60% бүтүгүн күнгэ туолла», — диэн инженернэй сулууспата информация биэрэр уонна кыстыкка кириэргэ 100% бэлэм буолуохтааҕар эрэннэрэр. Эрэнэбит!

А.Г. КОБЯКОВ,
пресс-киин салайааччыта

САҢА БЫРААБЫЛА ОЛОХТОННО

Анал быраабылаа олоһуран, сөмөлүөккэ тутуур таһаҕас быһытынан босхо дьахтар суумкатын, баргыбыалы, кинигэни, суотабай төлөпүнү, видеокамераны, торуосканы, тас таһаһы илдэ кириэр кыахтаах этибит. Мантан атын таһаҕас төлөбүрдээх этэ. Ол эбэтэр, бизс киллэни куоһарда даҕаны төлөнөр.

Ити быраабыланы көтүрүргэ аналлаах сокуонҕа дойду президент Владимир Путин илии баттаата. Сокуон тиэкиһэ бу өрөбүлгэ анал порталга табыста. Ол курдук, мантан иннэ авиахампааньалар пассажир тутуур таһаҕастаах эрэ (дьобус суумка, баргыбыал, үрүксээк) буоллаҕына, төлөбүрү ылыа суохтаахтар.

Итини тэнэ, сокуон эрччитинэн, хас биридди пассажир 10 киллэҕэ диэри таһаҕаһы босхо илдэиэхтээгин туһунан нуорма эмиз көтүрүлүннэ. Бу нуорма төннөрүллүбэт билиэккэ эрэ «үлэлиир». Саҥа уларыыы кириэн эрэрбиттэн сибээстээн, төннөрүллүбэт билиэт сыаната 10-20 % түһүөн сөп диэн сабаҕалылар.

«САХА» НККИК ГЕНЕРАЛЬНАЙ ДИРЕКТОРА АНАННА

Саха республикатын Ил Дархана Егор Борисов 2061 №-дээх ыйаабынан «Саха» национальнай көрдөрөр-иһитиннэрэр компания саҥа салайааччытынан Нина Харитоновна ананна. Кини бу тэрилтэҕэ 2002 сылтан үлэлиир. 2013-2015 сс. «Саха» НККИК бастагы вице-президенинэн, 2015-2016 сс. генеральнай директору бастагы солбуйааччынан үлэлээбитэ. Санатан эттэххэ, 2008 сылтан «Саха» НККИК генеральнай директорунан Иван Андросов үлэлээбитэ. Быйыл кини Саха республикатын быыбар киин хамыһыһыатын председателин солбуйааччытынан ананыан сөп. Бу күнгэ диэри компания генеральнай директорун эбээһинэһин Олег Марков толорон кэллэ.

АММАЛАР САХА СИРИН НОРУОТТАРЫН 7-С ООҢЬУУЛАРЫН КӨРСӨ

Аммаҕа республика спорка миниистирэ, 2018 сылга улууска ытыллыахтаах Саха сирин норюоттарын 7-с Ооньууларын республикатааҕы тэрийэр хамыһыһыатын бэрэссэдээтэлин солбуйааччы Георгий Балакшин кэлэн муньахтаата.

Миниистир Ооньуулар эбийиэктэринэн үлэ хаамыта хайдаһын биллэстэ. Ол курдук аан бастаан 1-кы нүөмэрдээх оскуола алааһыгар тутулуохтаах элбэх функциялаах спортсаала миэстэтигэр сырытылар. Саала тутуутун аукциона хаттаан ытылыла турар. Онон бу күннэргэ кыайылыах биллэн, туох да харгыс тахсыбатаҕына, үлэ хамсыахтаах. Манна пляж волейбола тэриллэхтээх сирин көрдүлэр.

Биччат кыбаарталын аныгар тутулла турар стадионҕа сырыттылар. Тутуу кимиилээхтик бара турар. Прораб Д.В. Филиппов күһүн хойукка диэри бетон тэлгээһинин, дьэ э конструкциятын бүтэрэллэрин иһитиннэрдэ. «Графиктан аһыах хонук хаалан иһэбит да, ситиэхпит», — диэн эрэллээхтик этэр.

Спортинг күрэхтэһиитэ ытыллыахтаах миэстэтин ирдэбиллэргэ эппиэттэспэт диэн быһаарыы ыллылар. Онон атын сир буллулар.

Миниистир салайар көһө сылдыр хамыһыһыатын муньаҕар нэһилиэктэр баһылыктара кыттыны ыллылар. Муньаҕы улуус баһылыга Н.А. Архипов салайан ыттар. Туруоруллубут соруктар туолууларын, Ооньуу ытыллар нэһилиэктэрин баһылыктара Бөтүн, Чапчылар, Амма, Чақыр хайдах тупсарыыга үлэлэһэ сылдыалларыгар иһитиннэриилэр буоллулар.

Түмүккэ Георгий Русланович тутуу үлэтэ эминэн баран иһэрин билиэтээтэ, ол гынан баран тупсарыныыга дьон-сэргэ өссө күүскэ хамсанарыгар сүбэлээтэ. «Ооньуулары көрсө Амма улуунугар ытыллар тутуулар хаамылары уончалы хонук буола-буола кэлэн бэрэбиэркэлиир буолуохпут», — диэн эттэ.

Н. БУБЯКИНА, СИА

УЛУУ КЫАЙЫ БЫРАТА КЫАЙЫНЫ ТУСТУУР

От ыйын 25 күнүгэр Арабскай Эмираттарга сынныаланга сылдыр россиякай туристар пляжтан Россия аадырыһыгар үөхсүбүт украинецтары үүрдүлэр. Манна биһиги дьоммут анардас «Священная война» ырыаны күргүөмнээхтик ыллабытара хотуулаах буолан табыста. «Федеральное агентство новостей» иһитиннэриитинэн биер туоһу тылынан украинецтар хампааньалара ууга кириэн баран политиканы ырыталларыгар Россия аадырыһыгар компуус тыллары улаханник этэн барбыттар. Онуоха нуучча эмээхситтэрин дьобус бөлөҕө «Вставай, страна огромная, вставай, на смертный бой! С фашистской силой темною, проклятою ордой!» диэн умнуллубат ырыаны тардан кэбиспит. Ырыаны пляжка бары нууччалар хаба тардан биер киһи курдук ырыгыччи уонна харах уулаах, дууһаларын ууран турар күүскэ ыллаан барбыттар. Ол кэннэ украинецтар муораттан оронон тахсан пляжтан тэскилээбиттэр.

Интернет ситимиттэн

«ОРТО ДОЙДУ» ЗООПАРКАТЫГАР АЙАН

Кырдыаҕастарбытын сэргэхситээри, киин куораттарын Дьокуускайы, «Орто дойду» зоопаркатыгар сырытыннан, күүлэйдэтэн кэлибит. Нэһилиэк ветераннарын сэбиэтигэр Т.Д. Терешкина, К.К. Герасимова, Л.Г. Тимофеева арыаллаан сырыттыбыт. Саамай аҕа саастаахтарбыт 80-рын аасыт ытык-мааны эбээлэр. Өтөхпүттэн өндөйбөтөх дьонго барыта сонун, кэрэ. Олус үчүгэйдик сырыттыбыт», — диэн астынан кэллилэр.

Кырдык да олус үөрэн, сэргэхсийэн сырыттылар. Фельдшербин Ю.К. Мальцеваны көңүллэтэн илдэ бараммыт суон дурдалаах, халыҥ хаххалаах курдук сананан холкутук күүлэйдэтилэр. Мэктиэтигэр кимиэхэ да давление тахсыбата. Таарыа Лена өрүһү көрдөрөн паром тохтуур бизрэгин, Кыайы болуоссатын көрөн аастыбыт. Төннөн иһэн сынныалан пааркатын көрдөрдүбүт, ас маһаһыныгар сырытыннардыбыт. Бензининэн көмөлөспүт баһылыктыгар Р.Е. Ипполитовка, суопарбытыгар П.Н. Нератовка, фельдшербинитигэр Ю.К. Мальцеваҕа барҕа махталбытын тиэрдэбит.

«КҮРҮЛҮҮР»

Айылҕа эриэккэһэ, кэрэтэ, эчи, элбэҕин, үчүгэин. Айаннаахтаах ахсын сонунтан сонун, атынтан атын харгыһынар элэннэһэн кэлэллэр. Бэл, ото-маһа үүнэрэ, биһиги дойдубуттан, атынҕа дылы. Халлаанҕа харбаһан, эчи, үрдүктэрин. Арааһа, хайаны кытта куоталаһар курдуктар. Бу «Күрүлүүр», «Турук хайа», «Булуус» комплекстарга сылдьан, хонон, көрөн-истэн астыныахпар диэри хаартыскаҕа түһэрэн кэлиим. Эчи, хайалара киһи тааһы сааһылаан кэккэлэтэн ууран-туган таһаарбытыгар дылы. Ол таас хайа быһыһынан уу күрүлүччи куугунаан түһэр да түһэр, тохтуох быһыыта суох. Көрөргө үчүгэйэ сүрдээх.

Уопсайынан дьон-сэргэ сынныанар, көрөр-истэр дойдулара эбит. Кылаабынайа, ыраастык, бэйэ бодону тардынан сылдырбыт буоллар, өссө онорон, тупсаран иһиэхтэр эбитэ буолуо. Хаартыска айылҕа кэрэтин үйэтитэн, дьонно тиэрдэр ини.

ИСТИҢ КӨРСҮҮҮ

От ыйын 25 күнүгэр Никольскайга үлэли сылдыр «Строительный отряд хранителей им. Тыгын Дархан» студенческой этэрэти кытта ветераннарбыт көрсүстүлэр. Хомойуох иһин, аһыах киһи кэллэ: Д.Е. Соловьева, М.Д. Ядрихинская, М.П. Андросова. Студеннар этэрээттэрин командиры Д.М. Уйгуров хамаандатын, үлэлэрин туһунан кэпсэттэ. Кырдыаҕастар аасыт олохторун, үлэлэрин туһунан уйадыһа ахтан аастылар. Ыйгытыларга оҕолорго эппиэттэтилэр. Туох да үлэттэн толлубакка, үчүгэйдик үөрэнэн үтүөкэн үлэһит буолалларыгар алгыстарын анаатылар. Уопсай хаартыскаҕа түһүүнэн көрсүһүү түмүктэннэ.

Т. ТЕРЕШКИНА,
Никольскай с.

12 августа. В этот день в 1759 году армия под командованием Салтыкова разгромила прусские войска в битва при Кунерсдорфе, ставшей венцом русских побед в Семилетней войне. Разгром армии Фридриха II был полным, а сам он едва не был пленен казаками. После этой битвы русские войска вошли в Берлин.

15 августа. В этот день в 1799 году армия Суворова разгромила французов в битве при Нови. 7 тысяч французских солдат попали в плен. Эта битва — из череды блестящих побед, одержанных Суворовым во время Итальянского похода.

20 августа. В этот день в 1914 году русские войска одержали победу над германской армией в Гумбинненском сражении.

20 августа. В этот день в 1939 году советские войска начала наступление против вторгшейся в Монголию японской армии у реки Халхин-Гол. Потери японцев составили 60 тысяч человек, в 3 раза больше наших. Победа Красной Армии в монгольских степях удержала Японию от войны против СССР, раскрыла полководческий талант Г.К. Жукова.

День воинской славы России

23 августа. В этот день в 1943 году завершилась битва на Курской дуге, закончившаяся освобождением Харькова, продолжавшаяся 50 дней и ночей. Враг потерял 500 тысяч солдат, 1500 танков, 3700 самолётов. Победа в гигантской по масштабу Курской битве завершила коренной перелом в Великой Отечественной войне.

24 августа. В этот день в 1944 году был освобожден Кишинев, столица Молдавии. Яско-Кишиневская операция началась 20 августа, её целью было окружить немецко-румынскую группировку, прикрывавшую балканское направление. Нашим войскам удалось продвигнуться на 140 км и ликвидировать 18 дивизий противника.

28 августа. В этот день в 1739 году русские войска под командованием Бурхарда Миниха разбили турецкую армию под Ставучанами.

29 августа. В этот день в 1813 году русская гвардия отличилась в сражении против французской армии при Кульме.

29 августа. В этот день в 1944 году завершилась Яско-Кишиневская операция, в ходе которой была освобождена Молдавия, а Румыния — выведена из войны.

30 августа. В этот день в 1757 году русские войска под командованием Степана Фёдоровича Апраксина одержали победу над прусской армией в сражении под Гросс-Егерсдорфом.

Баһылык дьээн өйдөбүл былыр былыргыттан омок олобуун-дьаһабын тутулун торумнааччы, суолун-инини туһаайытын көбүлээччи, дьону сомоҕолоон дьылҕатын-төлкөтүн төрдүн олохтооччу дьээн киэн-куон, дириг, мээһэ киһи ылыммат баҕа санаа алыбар ылларбыт уһулуччу киһини ааттыылара буолуо. Дьон-сэргэ айылҕаттан анаммыт баһылыктарын дьүһүнүн-бодотун ылынан, өйүн-санаатын тургутан, тылын-өһүн ингэринэн, үлэтин-хамнаһын хайҕаан, олохторо эйэ дэмнээхтик баран, дьадайбакка-айгыраабакка, арахсыбакка-атааннаспакка, тэнг, сайаҕас сыһыанга убанан, уос номоҕо онгостон үйэлэргэ тарҕатан, ычат дьонго холобур онороллоро – махтал бэлиэтэ. Холобур, биһиги, аныгы дьон, Дойдуһа Тарҕан (Дархан) дьээн хаһан эрэ былыр үйэҕэ сага сиргэ кэлэн дьонугар-сэргэтигэр сир үллэрэн дойдубулаабыт киһини аат биэрэн үйэтитэ сылдыабыт. Мунһан Тарҕан (Дархан) дьээн аҕа, ийэ уустарын түмэн, биир тылга киллэрэн, сомоҕолоон улууһу тэрийбит Баһылыкпытын ахтабыт-саныыбыт, ыччаттарытыгар аатын ааттатан саната сылдыабыт.

«Тарҕан» дьээн тыл өйдөбүлүн билээри гуманитарнай институт тыл төрдүн үөрэтэр В.Г. Попову кытта кэпсэттим. Бу тыл уйгуур омок XII-XIV үйэлэринээҕи суут-сокуон туһунан суруктарыгар баар эбит. Уйгурдар, татаардар, каракалпактар уо. д. а. азия омуктара туттар тыллара буолан таҕыста. Түүрдөр уонна монголлар төрүт тылларын элбэх киһи үөрөспүт түмүгүн Б.И. Татаринцев (1992) түүр тылын төрдө отой былыргы тыл, иран тылыттан сыдыааннаах, ол аата скифтер тылларыттан төртүтээх дьээн быһаарбыт. Ол «Древнетюрский Словарь» дьээн 1969 с. тахсыбыт уонна Абаев В.И. «Историко-этимологический словарь осетинского языка» дьээн тылдыттарга суруллубут.

Былыргы түүрдөр тылларыгар «Тархан» дьээн тыл «соло» (титул), Баһылык солото (титул Правителя) дьээн өйдөбүллээх эбит. Дархан дьээн монгол тылыттан төртүтээх тыл эбит. Бүрээттэргэ «дархан» дьээн «тимир ууһа» дьээн өйдөбүллээгин биллим. Онон «Тарҕан» дьээн сахалы тыл былыр былыргыттан азиаттарга олохтоммут Баһылыкка сыһыаннаах төрүт тыл эбит.

Саха итэҕэлин көрүүтүнэн Баһылык, айылҕаттан ананан төрүүр буолан буолуо бука, былыргыны сылыктаахтааха, онук дьон ахсааннара сэдэх буолар эбит. Күн Күбэй ийэ сирбититтэн тэйишпит ырааҕа бэрт, онон чугастаабыны ырытыахха. Кытай үөрэхтээҕэ Лю Мао Цзай суруйуутунан саха аймах Алтайга олохсууйан иһэн, Аан Аллахынна олохсууйан, Байҕал күөл кытыгытыгар өр кэмгэ тохтоон, Өлүөнэ өрүс сүннүгэр кэлэн мустубут балай эмэ уһун кэмгэр - 1462 сыл усталаах-туоратыгар, баара суоҕа сурукка-бичиккэ киирбит Баһылыгы ахсаана 40-ча эрэ буолбут. Итиччэ уһун кэмгэ, дьын иһигэр киирдэххэ, хас эмит сүүһүнэн киһи саханы салайа сырытара.

Ол аата аата-суола суох сүпшүт салайааччыларбыт араас ньыманан алҕас былааска кэлбит буолуохтары сөп эбит. Ол дьон Айыы итэҕэлин кэһэн, Кут-Сүр үөрэҕин үтүрүүн былаастарын атыһа туһанан олохторун, дьон-сэргэ бэйэтиттэн туоратан, омок ыарахан кэммин толуга онгоруобу уос номоҕор киирбэккэ умнулуннахтара. Бэл биһигиттэн чугас кэм иһигэр дьон-сэргэ өйүгэр-санаатыгар хаалбыт дьоммут аҕыһахтар.

Холобур, сүүс буккуурдаах-тэкиирдээх, уларыйыылаах-тэлэрийиллээх, өлүүлээх-сүтүүлээх, атахха туруулаах сылларга саха дьонно махтанан өйдөрүгэр-санааларыгар тутан хаалбыт дьоннорун ааттаахтааха эмиз тарбахха баттанар ахсаан тахсар: Максим Кирович Аммосов, Исидор Никифорович Баранов, Платон Алексеевич Слепцов (Ойуунускай), Илья Егорович Винокуров, Семен Захарович Борисов, Гавриил Иосифович Чиряев. Кинилэр оҕолоро, сиэннэрэ биһиги кэммитигэр дьон тэнгинэн олороллоро даҕаны бу Баһылыктарбыт дьон туһугар олохторун туоһулуур.

Аныгы кэмгэ мин Саха Сири Баһылыгын Михаил Ефимович Николаевы кытта 18 сыл биригэ үлэлээмин кини ис-тас санаатын-оноотун, кы-

дьыгын, кыһалҕатын балай да итэҕэтиллээхтик арыыахпын сөп. Кини саха дьонун олобуун биир быыс кэмигэр айылҕаттан ананан кэлбит туоһуһун хаста да илэ итэҕэин турабын. Биир түгэнинэн ону быһаарыахпын баҕарабын.

Икки тыһыынча сыллар киир-биилэригэр улахан уулар иккитэ кэлэннэр Өлүөнэ өрүс хаалааннаан, мууһа харан үгүс нөһиликтэри ууга ыппыта, мас-от, дьиз-уот, баай-дуол бөҕө урускалланан, уунан устан улахан араллаан тахсыбыта бэйэтэ биһигини туохтан эрэ сэрэтэр курдуга. Ордук чуо Хаандыга уонна Ленскэй эчэйбиттэрэ бэйэтэ туспа таабырын.

Михаил Ефимович тутуах боппуруостары быһаарар үрдүк соллоох аҕыһа киһини ылан, миигин ол дьон иһигэр киллэрэн, Өлүөхүмэҕэ тиийдибит. Муус харан уу таһымнаан аҕай турар эбит. Үөһэттэн көрдөххө дьон өрүс кытыгытыгар кумах, буор таһан кымырдаҕас уйатын сүпсүргэнин курдук сүүрүү аңардаах үлэ үөһүгэр сылдыаллар эбит. Кыыллаах арыы ордук кутталлаах дьээн рациянан эттилэр, үргүлүрү онно көтөр буоллубут. Кыыллаах арыытыгар түспүпүтүгэр МЧС тойонун солбуйааччы Бириэдиэингэ «Аҕыһа чааһынан бу арыы дьилэрин үрдүнэн биир миэтэрэ курдук үрдүктээх уу охсор кутталлаах, дьону уңуоргу биэрэккэ күүспүтүнэн вертолетунаан таһан куоттардыбыт, сүөһүнү, сылгыны хайдах быһаарарбытын билбэккэ турабыт», - дьитэ.

Ыаллар баар-суох баайдарын - сүөһүлэрин, сылгыларын киһи дэбигис быһаара охсубата биллэр суол. Саараннааһын буолла. Арай түүн үөһэ арыы хоту өттүгэр турар уһук дьизттэн биир киһи өрүс кытыгытыгар киирэн тугу эрэ көрөн баран төттөрү таҕыста. Хайдах баҕайыһын, дьону куоттарбыппыт диэбиттэрэ ээ дии санаан баран ол дьизэҕэ тиийдим. Торговкин дьээн киһи эбит, миигин хаҕыс баҕайытык көрүстэ. Аа дуо уу туһунан ыйыталастым. Киһим «Ленскэй» утары өрүс кыраҕаһа бачча, биһиэхэ хочо киэнгэ бачча, онно эбии өрүс сүннүн диригэ оччо, туора барар үрэх диригэ оччо, онон уу бу арыыны ылбат, үйэ-саастухары ылбатара. Ыллаҕына да соҕуруу өттүн кытыгытын эрэ ылыаба», - дьээн кытаанах баҕайытык санарда.

Төннөн тиийэн Семен Николаевич Назаровка эттим, киһим итэҕэйдэ. Манна улахан куттал суох эбит, Михаил Ефимовичи Өлүөхүмэҕэ ытыахха, улус киһинин хааччылар бары тэрилтэлэрэ өрүс кытыгытыгар тураллара быдан кутталлаах дьээн сүбэлэстибит, биһиги манна кылгас кэмгэ хаалыах дьээн буолла. Аны муус Өлүөхүмэ алын өттүгэр эмиэ харбыт дьээн сурах ол быһаарыыбытын чингэтэн Бириэдиэммит барарга сөбүлэстэ. Арыыны уу ылбата. Өлүөхүмэҕэ дьон онорбут дамба тын уу нөгүөлүүрү икки сантиметр хаалбыт. Михаил Ефимович хара сарсыардаттан Өлүөхүмэ тутуах салайааччыларын мунһан мунһахтаан эрдэҕинэ харгы бэйэтэ арыллан уу куттала аһан хаалла.

Салгы Хаңалас улууһун Кытыл Дьураа дьээн дэрэбиһнэтигэр тиийдибит, муус харан уу тахсан аллара турар дьизлэр

ууга барбыттар, суол-иис уунан туолбут. Түһэммит уу туругун саҕа билсэн эрдэхпитинэ харгыбыт тоҕо баран дьон-сэргэ ыгылыбыта ааһа оҕуста. Тойон арыыга дьон мустан Бириэдиэиннэрэ туох быһаарыы ылынарын күүтэн олороллоругар тиийдибит, кэпсэтэ олодохпутуна уубут намтаан киирэн барда. Салгы көтүбүт. Рациянан намнарга муус харан уу тахсан аймалҕан улахан дьээн буолла. Хаңалас тумуһаһын аһары түһээпитин кытта чаччы уу халыйбыта киэнгэ-куонга, дьизлэр

эрэ харата хамсыыр кэмнэригэр, сахалар, Баһылыктарыгар эрэнэн, Аан дойдуну тилийэ сүүрбүттэрэ, кэлэн-баран, билэн-көрөн, ону аһан бэйэлэрэ онно-манна биллэн-көстөн киирэн барбыттара, ааттаах-суоллаах дьоммут биллэ элбээбиттэрин бары да бэлиэти көрбүспүт. Онон омок олоҕо, кини туруга, инникитэ тардыһыта, көҕө бүүс бүтүннүүтэ Баһылык дьүһүнүттэн-бодотуттан, тутарыттан-хаптарыттан, дьону-сэргэни кытта кэпсэтэр тылыттан-өһүттэн, дьон кыһалҕатын

Михаил Ефимович Николаев 80 сааһын туолар бэлиэ күнүгэр, «ТАРҔАН» дьээн аат-суол биэрэн кэлэр үйэлэр көлүөнэ ыччаттарыгар холобур онорон, саха туһугар туруулаһар дьону иитэргэ олукта охсуобун дьээн санаабытын бар дьоммутугар тиэрдэбит.

Дойдубут сахалара, эбэ-эннэрэ, эбэгкилэрэ, олохсуйбут нууччалара, бука барыбыт олоҕо, Саха сири Баһылыгын дьонугар-сэргэтигэр сыһыан истингиттэн, дьон-сэргэ туһугар тобулугас өйүттэн-санаатытан,

ТАРҔАН (ДАРХАН)

булугас-талыгас майгытыттан улаханник тутулар. Онон ыччат дьоммутугар бас-көс дьоммут холобуругар салайааччыны иитэр үлэ ыгыттыгына суолиис тэлэр кыахтаах чулуу Саха Сири Баһылыга иитиллэн тахсыан бары да баҕарабыт.

Виктор НОГОВИЦЫН

Только факты ВЫБОРЫ

Михаил Николаев 20 декабры 1991 г. был избран первым Президентом Якутии, получив 76,7 % голосов избирателей. 16 января 1992 года М. Е. Николаев одновременно возглавил и правительство республики. 16 мая 1992 года Якутская Советская Социалистическая Республика (ЯССР) была переименована в Республику Саха (Якутия). В 1996 году переизбран на второй срок, набрав 58,96 % голосов избирателей.

СОСТОЯНИЕ

Доход в 2014 году: 5 212 888,09 руб. Супруга: 190 445,00 руб. Недвижимое имущество Земельный участок дачный, 149 кв. м., Земельный участок под жилой дом, 400 кв. м., Земельный участок дачный, 1400 кв. м., Земельный участок под жилой дом, 1582 кв. м., Жилой дом, 169 кв. м., Квартира, 63.3 кв. м, совместная собственность., Квартира, 176.1 кв. м, долевая собственность 1/3., Дача, 33.3 кв. м., Гараж, 31.6 кв. м, совместная собственность Супруга: Квартира, 63.3 кв. м, совместная собственность., Квартира, 176.1 кв. м, долевая собственность 1/3., Гараж, 31.6 кв. м, совместная собственность Транспорные средства Супруга: Автомобиль легковой, Toyota Rav 4

булгарыттан-көрөрүттэн, ылынар баҕа санаатытан, быһаарар дьаһалыттан, дойду үрдүкү тойотторун, сири-уотун, дьонун-сэргэтин туһугар, өйдөрүн сүүһэн дойдугугар булан-талан аҕалар баайыттан-дуолуттан улахан тутулукутаах.

Ол ситиһиитин олоҕо айбыт Айылҕабытыгар, Айыбыт итэҕэлигэр, Куппут-Сүрбүт үөрөҕөр таһынан тарҕаммытын Танара дьээн ааттаан итэҕэйэбит. Онон, быыс кэми охсуһуута-этиһиитэ, өлүүтэ-сүтүүтэ, сэриитэ суох, ол онугар бэйэбитин биллэн инникитэ эрэл үөскэтэн этэнгэ ааспыт махтал санаабытын толорон, Баһылыкпыт

ууга тураллара, өрүһүнэн дьизлэр, оночолор, араас мал-сал муус быһыһынан устан эрэрэ көрөргө амырыһын. Ону көрөн олорон туох эрэ улахан сүтүктэниһибит дуу диэх санаа үйэ тутта ...

Үөһэнэн харгыны үөрэтэ эргий көтүбүт, ол сырыттаһытына харгыбыт төлө барда, уубут түһэн киирэн барда. Аны Хаандыга алдархай ааннаата дьээн буолла. Үөһэттэн көрдөххө чаччы урускал улахан эбит. Биир дэриэбинэни муус олоччу сотон ааспыт, улахан бэйэлээх самоходкалар, баржалар түһүстэн, үлтү анһыллан түгэхтэринэн үөһэ көрө сыгаллар. Хаандыга бөһүөлөгүн администратиятын таһынааҕы болуоссакка араас омок дьонно бөҕө тоҕуоруспут, сирэй-харах олоруута мөлөх, бэйэҕэ эрэл аһан кэтэһи-манаһы майгынаах, быһыһыр-абырыр тылга-өскө, дьаһалга эрэ эрэнэллэрэ өтө көстөр. Маннык быһыыга-майгыга хайа да Баһылык дьонно-сэргэҕэ этэр тыла, быһаарар, дьаһайар, ыйар-кэрдэр кыаҕа иннэ үүтүн саҕа буолара саарбаҕа суох. Ол да буоллар Михаил Ефимович, биһигини кытта кылгастык сүбэлэһэ түһэн баран, трибунаҕа таҕыста. Санатын саҕа саҕалаан эрдэҕинэ харгы аһылына дьээн МЧС-тар рациянан биллэрдилэр, барыбыт санныттан ыар таһаҕасты түһэн «һуу-у» дьээн үөһэ тыһынан налыһан хааллыбыт.

Мин ити сырыыбытын испэр улаханник сөҕөн-махтайан, дьийбэргээн, сэрэнэн Дьокуускайга кэлэн, анаан-минээн көрбүөччүлэри булан, өрүс майгытын ситиһи кэпсээн ыйыталастытым, туоһуластытым. Икки, бэйэ бэйэлэрин билсэбэт ичээн дьонум: «Айылҕаттан ананан кэлбит Баһылык буолан айылҕа бэйэтэ көмөлөспүт», - дьээн мин сабаҕалаабыт санаабын толорон Баһылыкпыттан өссө биридэ астынан турардаахпын. Чаччы да оннук быһыылаах.

Кини үлэлиир кэмэ сүрдээх күчүмэҕэй кэм этэ. Россияҕа туох барыта ыһыллар-тобуллар кэмигэр, атын сир дьонноро аат

БУРУЙ ЭРЭ МОТТОҕО ДУО?

«Буруй эрэ моттойоҕо» диэбиккэ дылы биир киһиэхэ сонноо, буруй бөҕө сүктэриллэн «Туймаада» хаһыакка ыарахан ыстатыйалар суруллубуттар аҕай. Ол курдук «Бэйэтэ акаастаныан сөп этэ» бу дыл бэс ыйын 29 күнэ М. Сибиряков, «Саха дьонун эһиги тэннээх» бу дыл от ыйын 27 күнэ А.Н. Захаров, «Кырдыгынан эттэххэ манньк...» А. Егорова, «Нонсенс Михаила Николаева в именовании ЯГОТиБ» В. Степанов.

Дьиннээх саха киһитэ былыр-былыргыттан үтүөнү онорбут киһиэхэ сүһүөхтээх бэйэлэрэ сөһүргэстэн туран үйэ тухары махтанан алгыстаах тыл этэллэрэ. Оттон биһиги хайдахпытый?

Ама М.Е. Николаев Саха сири сайдытыгар, саха дьонно дьоллоохтук олоруугар туох баар сыратын биэрэн туран үлэлээбитин туһунан умунубут дуо? Кини үлэлээбит үлэтин туора сото сатааһыны киһи өйдөөбөт быһыыта!

Бу ыстатыйалары суруйбут дьон бары Сэбиэскэй кэмгэ олон, чизинэйдик үлэлээн-хамсаан, хас биридди киһи миэтэтигэр олох укулугаа туспарыгар бэйитин кылаатын киллэрбит буолуохтаах.

Бу «Туймаада» хаһыаты ааҕар дьонно билигин баста-

кы президент М.Е. Николаев туһунан туох өйдөбүл хааларый?

Сэбиэскэй Союз эстиитэ, Саха сиригэр тыа хаһаайыстыбата айгырааһына, совхозтар ыһыллыылара, Саха опера уонна балет театрыгар Суорун Омоллоон аата игэриллэти уо.д.а. бу бири киһи дьаһайытынан тахсыбыт курдук. Оттон бу бириэмэҕэ ити ыстатыйалар ааптардар биригэ үлэлээн кэлбит курдук да кинилэр олох айгырааһыныгар туох да сыһыаннара суох дуо? Саха сири дьонун олоҕо тупсарыгар туох улахан хамсааһыны онордулар?

Нуучча өс хоһоонугар этиллэрини «после боя кулаками не машут» диэбиккэ дылы, бириэмэтигэр тыл-өс эпхэккэ, бириэмэтэ ааспытын кэһэ хоһоо хостор кимиэхэ наадалааҕый?

Мин санаабар бастагы президент М.Е. Николаевы хайдах да, туох да дьон холуннара сатаабыттарын иһин, Саха сири үлэти дьонун туһугар, олоҕо тупсарыгар ыппыт үлэтин, боростуой үлэти саха дьонно умнуо суоҕа уонна үйэтин тухары киниэхэ махтана туруо дии саныыбын. Үтүө дьыала умнуллуу суохтаах!

З.А. ТИХОНОВА,
РФ үтүөлээх учуутала,
РФ журналистарын сойууһун чилиэнэ, Нам улууһун Ытык киһитэ

От ыйын бүтэһик күннэригэр Намнаады арыы онгорор собуот үлэтин-хамнаһын билэс сырыттыбыт.

Олбуор ааныгар кириэпитин кытта үүт тэриллэрин тыастара-уустара иһиллэр. Таһырдыа ким да көстүбэт, иһирдье үлэһиттэр аргыйы аҕай, дыалаларын толору баһылаабыт дьон быһыытынан, дуоспуруннаахтык хамсанан үлэли сылдыллар. Өй-санаа, күөсуох барыта сибидэйи үүттөн нэһилиэнньэ астынар аһын-үөлүн санитарнай ирдэбиллэргэ сөп түбэһинэрэн сыгышпака-кутуппака кэмигэр оноруу, маһаһыннарын сибидэйиди атыгыга таһаары.

Собуот тутах үлэһиттэрэ эдэр дьон эбит. Сүрүннүүр технолог Николай Дмитриевич Гоголев уонна лаборантка Алек-

наалаах.

Уопуттаах маастар Наталья Николаевна Оконешикова собуот арыллыаһыттан 43 сыл устата биер собуокка үтүө суобастаахтык үлэлиир. Бэс ыйыгар Саха сиригэр ытыллыбыт Россиятаағы семинарга РФ тыатын хаһайыстыбатын миниистирин махтал суругунан наһараадаммыт.

Лабораньнан кыһамнылаах үлэһит Александра Семеновна Павлова аһаммыт. Дьокуускайдаағы тыа хаһайыстыбатын академиятын 2016 сыллаахха бүтэрбит. Операторынан Сардаана Степановна Аргунова, рабочайдарынан Светлана Ефимова, Андрей Алексеев, Поликарп Одоросов, Евгений Сыромятников, Егор Колесов биер иллээх коллективка үлэлииллэр.

СИБИДЭЙИ ҮҮТ АҢЫНАН ХААЧЧЫЙАБЫТ

сандра Семеновна Павлова күннээһи үлэлэрин быһаарса, чуолкайдаһа турар кэмнэригэр түбэстибит. Көрдөххө, суотучуот, үлэ бэрээдэгэ чуолкай. Миэхэ мап-манган халаат, атаһар бахила кэтэртилэр. Дьэ, ол кэммэ үүт аһылык онгорор сиргэ киридибит. Иһиттэр-хомуостар сууйулан-тарааныллан ыһыраастар, үлэһиттэр таһастара-саптара анал, туттар тэриллэрэ ыраас, чэнчигэ. Сарсыарда 9 чааска хайы-үйөү үүт сүүрдүллөн үрүн аһы оноруу сағаламмыт.

Сүрүннүүр технолог Николай Дмитриевич Гоголев Түбэттөн төрүттээх эдэр специалист. 2014 сыллаахха Дьокуускайдаағы тыа хаһайыстыбатын академиятын бүтэрэн «Эрэл» комбинака 3-с сылын үлэлиир. Үлэтин-хамнаһын сөбүлүүр. Өр кэмгэ таһаарылаахтык үлэлиир са-

Александра Семеновна маньнык кэпсээннээх буолла: «Сайын үгэннээн турар кэмэ буолан, үүт эбилинэ. Ол курдук, 3,5 тн-

тан 4 тн тийдэ. Үүт таһар массына Кыһыл Дэриэбинэттэн, Аппааныттан, Хамаһаттан, Никольскайтан күн айыы ыам-

мытынан үүтү сарсыарда эрдэ ағалар. Уопсайа 3 массына-лаахпыт. Эбиитин Нам сэлээннэтин кэтэх хаһайыстыбалара туттараллар.

Үүтү, суораты, кефиры, сүөгэйи, холбуллубут 25, 35, 40 % сүөгэйи, иэдьегэйи онорон, улус маһаһыннарыгар күннэтэ атыгыга таһаарыт. Бородууксуйа хамаһатык барар. Хаачыстыбатын нэһилиэнньэ астынар.

Үлэбит сарсыарда эрдэ 6 чаастан сағаланар. Иһипитин-хомуоспутун, тэриллэритин барытын сууйан-тараан бэлэмнэммит 6 чаас 30 мүнүүттэн

үүтү туппутунан барабыт. Көрүннэринэн араһсан: сүөгэй, холбуллубут сүөгэй, кефир, иэдьегэй анал тэриллэргэ онгоробут. Бэлэм бородууксуйа хаалан сарсыныгар атыгыга таһсар. Эбиэпитин миэстэтигэр аһыбыт. Хамнаһыт ый айы кэлэр. Үлэбит чаһа киһэ 5 чааска түмүктэнэр.

500 л сүүрдүллүбүт үүттэн 50 кг иэдьегэй, 200 кг сүөгэй, кефир 600 кг сүүрдүллүбүт үүттэн, суорат 600-700 кг сүүрдүллүбүт үүттэн таһсар.

Хас биерди үлэһит эрдэ оноруллубут былаанынан нэдиэлэҕэ биер өрөбүллээх. Маньнык гынан собуот тохтобула суох үлэлиирин, нэһилиэнньэ сибидэйи үүт бородууксуйатынан хааччыларын ситиһэбит. Арыыны Модут уонна Партизан собуоттарыгар онгороллор».

А. ГРИГОРЬЕВА

«Атырдык ыйа оҕуруочтутарга саамай быһаарылаах кэм. Ый бастакы күнүттэн биэрэһи, помидору быһы-отуу сағаланар. Ордук биэрэскэ уонна помидорга болҕомтоһутун хатаан. Сибэккилэнэ илик салааларын быһан тохтотон кэбиһин», — диэн сүбэлиир сааһын тухары оҕуруокка үлэлэбит агроном, «Гражданская килбиэн» бэлиэ хаһайына, СӨ тыа хаһайыстыбатын туйгуна, чэпчэки атлетикаҕа өрөспүүбүлүкэ спордун маастара Егор Егорович Ноговицын.

ОҔУРСУ

— Сайыммит сылаас эрээри, оҕурсубут үчүгүйдик үүммэтэ диэччилэр быйыл элбэхтэр. Биричинэтэ температура улахан араастаһытыгар сытар. Күнүһүн сылыһан баран, түүнүн уонча эрэ кыраадыс буолар. Ити оҕурсуга сөрүүн. Оҕурсу түүн 14-15 кыраадыс сылаас буоллаһына эрэ үчүгүйдик үүнэр. Онон өлгөм үүнээһини ылыаххытын бағарар буоллаһытына, күнүһүн тэпилиссэни үчүгүйдик салгылатыаххытын наада. Түүнүн кыратык тугуан эмэ сылытар ордук. Түүнүн сылааһы биэрэргитин холбоон баран, сарсыарда арааран кэбиһин. Маньнык ньыманан туһаныы, температура араастаһытын кыччаттар.

Оҕурсуга туттарга сөһү сибидэйи киитэ кыайан көстүбэт буоллаһына, олус судургу сүбэ баар. Хонууттан даһаны, оҕуруоттан даһаны (холобур, помидор, оҕурсу, биэрэс, хортуппуй, сүбүөкүлэ доруобай сибирдэхтэрин. Хонууттан кучу, бизс салаалаах тымыр, дороххой, сыыс оттор, араас эрбэһиннэр, о.д.а.) оттору, сибирдэхтэри хомуйан, иһиккэ сылаас уу кутан оппунан көөннөрөбүт. Уутун түгүбэр кыра гынабыт, хаппахтыгыбыт. Сөп-сөп оппунан чингэтэн, салгынын таһаарыбыт. Оччобуна хас да күнүнэн күпкүөх өгнөөх хааһы курдук маасса буолар. Бу маассаттан ылан

300-500 кыраамы биер биздэрэ ууга булкуйан, оҕурсубутун аһатабыт. Манна даһан эттэххэ, оҕурсуну сотору-сотору уонна араас оҕурдуунан аһатар туһалаах.

БИЭРЭС

— Биэрэскэ саһа салаа таһсан сибэккилэнэрин, кыра сибирдэхтэрин атырдык ыйын бастакы күнүттэн эмиз быһан тохтоотобут. Сиппит сибэккини уонна кыра астаағы хаалартыгыбыт. Биэрэскитин үчүгүйдик көрбүт буоллаһытына, биер укка 25-30 устуука кыра ас баар буолуохтаах. Оччобуна, мантан күнүн, балаһан ыйын 20-гэр диэри, итилер ситиэхтээхтэр. Уопсайынан, помидору да, биэрэһи да нэдиэлэ айы саһа хос лабааларын көрөн ылан иһэбит. Быспыт хос лабааһыт аттыттан, эбэтэр төрдүттэн саһа таһсары эмиз тохтоотобут. Ону ылытааххытына, аһа ситэн биэрэс суоҕа.

Биэрэс аһа ситэр кэмигэр элбэх ууга, эбии аһылыкка наадыһар. Үстүү күн буола-буола биэрэскит икки ардыларыгар иккили иһитэрэ уу кутуллар. Атырдык ыйыттан уончалык күн буола-буола, фосфорынан уонна микроэлементэринэн (медь, железо, кальций, магний, марганец, у.д.а.) хото аһатыллар. Бу аһа ситэригэр туһалыһар.

Өскөгүн бу кыаллыбат буоллаһына мас күлүнэн аһатыллар. Холобур, күлү маарылаһа суулаан баран, ону саһсыһан сийдэлээн үүнээһини тула ыһыллар. Онон ол үрдүгэр уу кутуллар.

ПОМИДОР

— Атырдык ыйын бастакытыттан сибэккилэммит уонна оҕуруо курдук кыра астаммыт киистэлэрин эр хаалартыгыбыт. Үүнээһинитин үчүгүйдик көрбүт-истибит буоллаһытына, умнаһыгар алта-сэттэ астаах киистэ баар буолуохтаах. Биер

ОҔУРУОЧЧУККА БЫҢААРЫЫЛААХ КЭМНЭР

киистэ сибэккилэнэ туруон сөп. Аһын хомуйууга, помидору кыра да буоллаһына, төһө сиппитин көрөбүт. Помидор моһотой эриэнин курдук буолбут буоллаһына, күөх да, манган да, кыра да буоллун, хомуйабыт. Эриэнэммит буоллаһына, ол аһа сиппит, оччотугар итинтэн ордук улааппат. Онтон угар хааллардаххытына, кытарарыгар аһын былдыһанан, атыттар ситэллэрин бытаардар. Онон хомуйан күлүк, итии, кураанах сиргэ, хордун дьааһыкка кытарда уурабыт.

Бу ыйга помидору биэрэһи аһатарбыт курдук эбии аһатабыт. Уутун нэдиэлэҕэ биердэ үчүгүйдик кутабыт.

ХОРТУОППУЙ — ИККИС КИЛИЭП

— Сорох кэмгэ наһаа ардахтаах буоллаһына, хортуппуйга атырдык ыйын ортотуттан саһа лабаа таһсар, сибэккилэнэр. Кыра сиргэ олодор дьон атырдык ыйын 20-гэр угун (отун) үс гыммыттан биерин, үөһэ өтүн быһан кэбиһиэххитин сөп. Саһа лабаа таһыта да, саһа бытархай хортуппуйдар үүнэн бараллар. Олор уу былдыһаннар, атын аһа улаатарын бытаардаллар. Онон биһиги быйыл хортуппуйу дэлэчи сиер туһуттан, эрдэ үүммүт астарын ситэриэхпитин наада.

Маньнаха быйыл үгүс улууска кураан буолла. От ыйын саһатыгар уонна билгин ардах суоһунан хортуппуй улаатара бытаарда. Онон билгин хортуппуйгун буорун 10-15 см диригнэ тийэ ханан көрүн. Онон буора кураанах буоллаһына, хортуппуй буора түгүбэр бачача диригнэ диэри сийгирэрин курдук элбэх ууну кутун. Халлааны кэтээн олодуман. Кыра ардах үрдүн эр илитэр.

Эбии аһылыгы кирээккэлэр икки ардыларынан тарҕата кутун. Ыһах киитин (эргэни),

компоһу (буору эбэтэр торфаны кытта сөһү киитин, үүнээһи тобоһун холбуу мэйиһин оноруллубут уоһурдуу) кирээдэлэр икки ардыларынан таһмалатыллар уонна үрдүнэн уу кутуллар.

ХАППЫЫСТА

— Хаппыыстаҕа «Завязь» диэн пакеттаах бороһоуктан биер улахан ньуосканы биер биздэрэҕэ суурайан баран сибирдэхтэрин кичэйэн ыстараһын. Хаппыыста ууну таһгыһынан, буора куруук сийкээх буоларын умнуман. Ол гынан баран, чалбах курдук онгорор сыһа. Оннукка хаппыыстаһыт төрдүн сыгытыаххытын сөп.

Биери чопчу өйдөөн. Ууну кутуу, эбии аһатыгы кэнниттэн, биер-икки хонон баран, хаппыыста тулатынаағы буорун хайаан да көбүтүн. Бу сийгин тутарыгар уонна салгын киерэригэр наада.

Эбии аһатыгыта судургу. Оҕурсуну аһатар курдук, ол эрээри уонча күнгэ биердэ аһаттахха сөп буолар.

МООННЬОҔОН

— Тизэргэнгитигэр олордубут моонньоһоннугун эрдэттэн бүөбөйдээтэххитинэ, үрдүк үүнүүнү биэрэҕэ. Холобур, «Хара кыталык» диэн алта-сэттэ сыл

үүннэрибит моонньоһоннугун, саас эрдэ сүүрүн лабаатыттан саһа таһсар үнүгэһи (лабаа хонново буолбатах, салгыыта) икки-үс киистэтин эрэ хаалларабыт. Атыттарын быһабыт. Оччобуна салгыы уһуу-уһуу бара турбат. Оччотугар хаалбыт киистэлэр барыта астаналлар. Онон тыа моонньоһоно бэйэтэ төһө үүнэринэн турдун.

Эбии аһатабыт. Саас сир ирэрин кытта, биер биздэрэ ууга 500 кыраам ыһах сибидэйи киитин (ноһомун) кутан булкуйаһын, моонньоһону аһатарын. Кураан сайын буоллаһына, уончалык күн буола-буола биерди укка биерди биздэрэ ууну тулатыгар кутабын.

Саас эрдэ, хаар барда даһаны, моонньоһон сибирдэхтэрэ таһсыахтарын инниттэн, нэдиэлэ айы биердэ ыарыһын, үөнү-көйүүрү утары охсуһар «ГуматЭм» диэн концентратынан ыстараһыт. Ардах түспөт кэмигэр, сөрүүнгө ыстара ордук туһалаах. Эмтээһини ыарыһы уонна үөн-көйүүр буулуурун кэтэспэккэ, эрдэттэн сағалыт ордук буолар. **ОҔУРУОККУТUN КӨРҮН. ҮРДҮК ҮҮНҮНҮ ҮЛҮГҮ.**

С. БАСНАЕВА, СИА

Иам ыйыгар 12 хонукка Бурятия республикатыгар «Илинги медицина киин» өнөтүнэн босхо туһанан кэллим. Бу Верхнэй Березовкага Улан Удэ таһыгар баар республиканской клиникескэй эмтиир-чөлүгэр түһэрэр киин филиала буолар. Стационара Прибалтийской оройуон Горьчинскэй сэлээнньэтигэр Байкал күөл үрдүгэр турар, Улан Удэттэн 180 км тэйиччи баар. Толору ыстакааннаах уу долгуйан көрбөт көнө ньуурдаах суолунан 3 чаас айаннаан тийэр сир эбит. Киин сэлээнньэ кытытыгар турар, 800 м тэйиччи линкинэс, көбүс-көнө бэстэрдээх тыа кэннинэн Байкал күөл нэлэһийэн сытар. Манна салгына ырааһа хааннара үрдүк баттааһыннаах дьонго туһалаах үһү.

«ИЛИНГИ МЕДИЦИНА КИИНИН» ЭМТИИР НЬЫМАЛАРА МАННЫКТАР:

- иглорефлексотерапия;
- фитотерапия;
- массаж;
- мануальная терапия;
- бальнеотерапия;
- медицинскэй пиявккаларынан эмтээһин;
- хааннааһын, түөннээһин.

«Маннык эмтэни түмүгэр, тымныптатааха, айгыраабыт доруобуйа туруга чөлүгэр түһэр уонна киһи этэ-сиинэ чэбдигирэр», — дииллэр эмчиттэр.

Киин 2 корпустаах: эмтиир уонна сыгар. Эмтэнэргэ табыгастаах, усулдуобуйа барыта көрүллүбүт. Киини 28 саастаах сүрдээх эдэр, эрчимнээх, кэскиллээх невролог-быраас Шагдуров Ардан Николаевич салайар. Терапевт-быраас — Бурятия республикатын үтүөлээх бырааһа Цыренова Цырен-Ханда Анзановна. Бэйэтин билиитинэн, уопутунан эдэр медүлэһиттэригэр күүс-көмө, өйбүл буолар.

Мин Цырен-Ханда Анзановнага киирэн аҕыйах сэмэй ыйытыларбар хоруйдууругар көрдөспүпүн быһа гыммакка сөбүлөспүтэ.

— Цырен-Ханда Анзановна, бу эһиги филиалгыт Улан Удэттэн 180 км тэйиччи тутуллубут биричиинэтэ туохханы?

— Аата да этэринэн, Горьчинскэй сэлээнньэтигэр +50 кыраадыс үрдүк температуралаах эмтээх итии источниктаах. Бу источникты эмтиирбитигэр туһанабыт. Ону таһынан агардас Байкал күөл салгына да эмтиир суолталаах. Хааннара үрдүк баттааһыннаах дьону нуорматыгар түһэрэн тутар кыахтаах.

— Эн Ардан Николаевичтың Киин аһылыагыттан биригэ үлэлиит дуо?

— Мин иккис сылбын үлэлибин. Атын сиргэ үлэлии сырыттахпына ыгыран ажалыгыттар. Ардан Николаевич үһүс сылын үлэлиир. Киини эдэр, инникигэ кэскиллээх быраас. Тапсан үлэлибит.

От ыйын 24-30 кк. Хамадатта саха-французская лицейин «Лингва» лаабырын баазатыгар республикатаабы «Спорт вместе. Настоящему!» инклюзивнай лаабыр доруобуйаларынан хааччактаах оолору доруобай оолору кытта алтыһынараран үлэлээтэ.

6 күн устата оолор бэйэ-бэйэлэрин билистилэр, добордустулар, спорт туһунан элбэи биллилэр—көрдүлэр, биллилээх дьону кытта көрүстүлэр. Ол курдук, пауэрлифтинга РФ спордун маастара, Саха сирин бастың физкультура учуутала А.В. Мегежекская спорт көрүңнэригэр; Россия чэпчэки атлетика чемпионна Леонид Душкевич спорт паралимпийскэй көрүңнэригэр; баһаатайдар Нюргуяна уонна Анатолий үтүө санаа уонна сайаас санаа дьарыктарыгар; психолог Э.М. Павлова бэйэ-бэйэни кытта билсини, бодоруһуу уроктарыгар; логопед Юлия Игоревна Решетникова театр эйгэтигэр, сөпкө саңарыыга; Петр Петрович мультфильмнэри онорууга дьарыктаатылар; уопуттаах, эйэбэс-сайаас баһаатайдар Милена, Светлана, Айта сынналангы тэрийдилэр; эмчитинэн А.А. Ноговицына үлэлээтэ. Намнаагы үөрэх управление тыттан А.С. Ноговицына уонна Дьокуускайтан «Харысхал» БФ сүрүннүүр специалистна А.Я. Сокольникова лаабыр үлэтин сатабыллаахтык сүрүннээтилэр, тэрийдилэр. Директорынан үөрэх управлениетын социальнай-психологическай киинин сэбиэдиссэйэ С.К. Новгородова үлэлээтэ.

«Харысхал» БФ бырайыагың координатору Юлия Андросова: «Фонду Россия үрдүнэн «Мегафон» хампаанньа спонсордыр. Россиятаагы инбэлииттэр уопастыбаннай тэрийдэлэрин «Перспектива» диэн бырайыагар 8 регион кыттар. Ол иһигэр

ТУЛУЙУМТУО БУОЛУУГА ҮӨРЭННИЛЭР

— Саха сирэ. Республикага 5 оскуолага инклюзивнай бөлөхтөрү үлэлэтэбит: Дьокуускай куорат 35-с, 18-с, 34-с коррекционной оскуоаларыгар, Саха-политехническай лицейгэ, Кангалас орто оскуолатыгар. Бу оскуоаларга оолор сылы быһа адаптивнай спорт көрүңнэринэн дьарыктаналлар.

Былырыныгыттан ыла Намна үлэлэтэн эрэбит. Дьыбэ үөрэнэр, физкультура уроогуттан босхоломмут оолору кытта доруобай оолор, бары биир дьыбэ көргөн буолан сыннаннылар. Итиллээччилэрбитин көрбөттөр футболларыгар — голболга, керлинг көрүңгэр — ботча дьарыктаатыбыт. Доруобай оолор доруобуйаларынан хааччактаах оолору өйдүү, аһыныгас санаалаах буола, биригэ үлэлииргэ үөрэннилэр. Маннык эйгэбэ улааппыт оҕо олох атын майгылаах буолар. Хараһынан мөлхөтүк көрөр оҕону ас да ас буолбакка, ДЦП-лаах оҕону ыксаппакка, киһилии сыһыаннаһарга үөрэннилэр.

Эһиилгиттэн улуус бэйэтэ үбүлүөхтээх. Бырайыак чэрчитинэн, биһиги спортивнай инвентарынан хааччыыахтаахпыт, улуус үөрэбин салаата оолор аһылыктарын, үлэһиттэр хамнастарын төлүөхтээх.

Хамадатта саха-французская лицей директора В.В. Эверстов «Лингва» лаабырын 2-с сылын босхо биэрэн үтүө дьыаланы оҕордо.

Намтан, Дьокуускайтан волонтер оолор сезон устата үтүө суобастаахтык көмөлөстүлэр.

Үлэбит ис хоһоонун кэпсиир буоллааха, эбит иннинэ 5 хайысханан уроктар бардылар. Оолор бэйэ-бэйэлэригэр тулуйумтуо, атын киһини өйдүү сыһыанна үөрэннилэр. Роликтары көрдүлэр, уруһуйдаатылар.

ЧӨЛҮГЭР ТҮҤЭРИИ УОННА ЧЭБДИГИРДИИ

— Россия бары регионун ыарыһахтарын эмтиигит?

— Барытын.

— Оттон Саха сирин ыарыһахтара хайдах босхо эмтэнэллэрий? Киһи итэбэйэ суоҕун курдук.

— Биһиги «Киймит» Саха сирин медстрахованиетын кытта дуогабар түһэрсэн үлэлиир.

— Ханнык ыарылары ордук хото эмтиигит?

— Подагра, бронхиальная астма, хроническай бронхит, хроническай панкреатит, хроническай не вирусная гепатит, хроническай ревматизм, полиартрит псориаз, Бехтерев ыарыыта, хроническай остеохондроз о.д.а. сүһүөх, сис, тоноҕос ыарыларын эмтиибит.

— Төһө киһи эмтэнэрий?

— Быйга 70-80 ыарыһах кэлэн барар. Күнүскү стационарга Горьчинскэй уонна чугас сыгар дэриэбинэлэр олохтоохторо эмтэнэллэр.

— Саха сириттэн төһө кэлэн эмтэнэллэрий? Хаһаангыттан?

— Син кэлэллэр. Хото кэлиэхтэрин баһарабыт. 2015 сылтан садалаан эмтэнэллэр.

Сүннүүнэн биэрбит ыйытылары итинниктэр.

Бэйэм тугунан эмтэппиппин билиһиннэрдэххэ маннык: сарсыарда 8 ч. эмтээх оттон онгоһуллубут настойкалары бэйэбитигэр анаммыт бытгыылкаларга купшуттарын күңгэ үстэ аһыах иннинэ иһэбин. Миэнэ тибетскэй ыраастааһын уонна хаан баттааһынын оннугар түһэрэр настойкалар буолаллар.

Иглорефлексотерапияны икки тобукпар, аҕафым тарбахтарыгар Ардан Николаевич, массаһы остеохондрозпар, илиилэрбэр Цурбо Мункуевич оҕордулар. Пиявккалары быарбар,

сисспэр, сүннүүбөр Цырен-Ханда Анзановна туруорда. Фитованна, физиомассаас көхсүбөр туһалыыр. Ону таһынан палаатабытыгар кэлэн икки тоңолохпун, икки тобукпун сылаас эмтээх уулаах таһаһынан суулаан сытыараллар. Пиявкаттан ураты эмтэни барыта босхо. Эмтиир персонал сүрдээх эйэбэс. Уонча хонук эмтэнээт, кылыһын хааллым диир кыафым суох. Тымныптатааһына этэнгэ буолларбын диэн баһалаахпын.

Үлэһиттэрэ, эчи, тутталлара-хапталлара түргэннэрэ, имигэстэрэ, илиилэрэ сымнааһа, чэпчэкилэрэ сүрдээх. Саамай наадалаахпын умна сыстым, биэстэ аһаталлар. Утуйуох иннинэ кефиринэн күңнээи аһылык түмүктэнэр. Онон, дьэ, Нам улууһун олохтоохторо, дьоллоох түгэни мүлчү тутуман диэппин баһарабын. Баран эмтэниң, до-

руобуйабытын тупсарын.

Атын республикага баран босхо эмтэнэн кэлбиппин итэбэйэ суох курдукпун. Коллегам, дьүөгэм Вера Ивановна Кривошапкина путевка булан-талан, ууга-уокка түһэрээт, сып-сап курдук хомунаат баран кэллибит. Ол иһин күн тура-тура Вера Ивановнабар махтана сырыттым.

Киин сир иэччэх-бааччах тутуулаах курорт дьыэтин үлэһиттэрэ ханан баалларын мунхалаан да булбат сиргэр тэннээтэххэ, бу «Илинги медицина киинэ» сүрдээх бөүмчү. Саастаах дьон эмтэнэригэр табыгастаах. Эдэрдэргэ чункук буолуон сөп, «дыра» дииллэрэ чахчы.

Түмүкпэр, сурдьум Удурбай алгыстаах тыллаһынан түмүктүүм:

Кырдьар саһы күчүттэжкэ, Кэстэр кэмэ тийибэжкэ, Көрүңчөххэ бэйэни, Күчүңү-уоҕу эбинэ.

Сорунаммыт барыахха Сайа тыһынаах Байкалга Сүһүөхтэри имитэ, Силибиттин ириэрэ.

«Илинги эмтэни Киинэ» Истин сыһыан эйгэтэ. Итиллэрин сылааһа Ийэбиттин санатыа.

Эрчим-сэниэ эрдэххэ Эрдэтинэ көрүңчөх, Эңсээлилтэн тэбинэ Эмтиир сиргэ айанныах.

М.Р. КОЛМОГорова, СР үөрэтириитин туйгуна, Учууталлар учууталлара, СР үөрэхтэһин ситимин бочуоттаах ветерана

Паралимпиада историятын, кэрэ-бэлиэ түгэннэрин, билигин буола турар сурдоолимпиада туһунан кэпсэтиллэр.

Эбиэттэн киһэ спортивнай күрэхтэр теорияларын үөрэттиллэр, онтон күрэхтэстиллэр.

Киһэ дискотека, «Мисс и мистер лагерь» күрэх, «Королевский бал», Хэллуин бырааһынныктара буоллулар.

Россия чэпчэки атлетика чемпионна Леонид Душкевич: «Лаабырга 2-с сылын тренерыбын. Паралимпийскэй уроктары ытабын. Бэйэм хайдах ыарахаттары туораан, кыайыга кэлбиппин холобурдаан үөрэтэбин.

Бэйэбин билиһиннэрэр буоллааха, Дьокуускай куорат олимпийскэй резерв училищетыгар 3-с курска чэпчэки атлетика салаатыгар үөрэнэбин.

1994 сыллаахха Таатта улуугар төрөөбүтүм, 2012 сыллаахха Дьокуускай 35-с №-дээх оскуолатын бүтэрбитим.

Ийэм доруобуйабын тупсарары, үчүгүйдик хаамарга үөрэтээри спортивнай саалага

сирдээн ажалыта. «Модун» спорткомплекса Россия уонна Саха сирин үтүөлээх тренери-гэр Петр Николаевич Давыдовка пауэрлифтинга дьарыктаммытым. Киһиэхэ утумнаахтык дьарыктанан 2008, 2012 сс. аан дойдутаагы «Дети Азии он-ньууларыгар» ситиһилээхтик кытытыбытым. 2008 сыллаахха пауэрлифтинга 3-с миэстэ буолан үөрбүтүм-көппүтүм. 2013 сылтан чэпчэки атлетиканан күүскэ дьарыктанабын. Онтон ыла чэпчэки атлетикага Россияга 800, 1500, 3000 м. уһунна сүүрүүгэ 11 төгүл чемпионнаатым.

Бастакы улахан ситиһим 2014 сыллаахха Новосибирскайга Россияга чэпчэки атлетикага бастааһын иһин чемпионнака кэлбитэ. Биһиги бу күрэххэ бэһиэ буолан барбыппыт: 4 оҕо, 1 тренер. Мин 800, 1500 м сүүрүүгэ 1-кы миэстэ, 3000 м 3-с миэстэ буолбутум.

2016 сыллаахха Чебоксар куоракка аан дойдутаагы «IWAS» оонньууларга сүүмэрдир күрэххэ саамай элбэх ситиһиллэммитим. Ол курдук, 800,

3000 м — 1-кы м., 1500 м — 2-ис миэстэ буолбутум. Оонньууларга сүүмэрдээһини ааһаммын, 2016 сыллаахха Чехия республикатын Прага куоратыгар аан дойдутаагы чэпчэки атлетика күрүөр кытытыбытым. 800, 1500 м 3-үс миэстэни ылар чиескэ тиксибитим. 2016 сыллаахха Саха сирин 10 бастың спортсменын иһигэр киирбитим. Рейтингинэн 2-ис көрдөрүүлэммитим.

Спорт миэхэ олус туһалаата. Өйүм-санаам бөүөргөөтө, физическай күүс эптэ. Бэрээдэктээх буолууга: хойутаабакка кэмтигэн кэмтигэр дьарыктанарга, инники сыалбын туруорарга, ону ситиһэргэ үөрэттэ, бэйэбэр эрэли үөскэттэ».

Сокольникова Уруйаана, Намнаагы гимназия 6-с кылааһын үөрэнээччигэ: «Бастакы, иккис сезонна волонтердаабытым. Үһүс сезонна сынныанааччынан олус үчүгүйдик сырыттым. Интэриэһинэй, көрдөөх кэм ааста. Баһаатайдарбытын, итэччилэрбитин олус сөбүлээтибит. Мин «Мисс и мистер лагерь» күрэххэ аан бастаан кытыһым. Олус долгуйан күрэхтэстим. «Мисс-очарование» ааты ыламын үөрдүм-көтүм. Бүтэник күммүтүгэр дискотека кэнниттэн кутталлаах түбэлтэлэри кэпсэппиппит. Бу күн саамай дьикти түгэн этэ».

Нищеринова Алина, Дьокуускай куорат 15-с №-дээх орто оскуолатын 10-с кылааһын үөрэнээччигэ, лаабыр итиллээччигэ: «Былырыныгыттан сөбүлээн сылдыбын. Оолору барыларын көрөн билэбин. Эйэлээхтик бэйэ бэйэбэ көмөлөһөн олобут. Быйыл саңа оолор кэлбиттэр. Уңкүүнэн уонна пауэрлифтингынан 4-с сылын дьарыктанабын. Республикага ыараханы көтөбүүгэ 2-с уонна 3-с миэстэлэрдээхпүн.»

А. КОРЯКИНА

■ Эверстовтар дьиэ кэргэттэрэ

Нам сэлиэнньэтин ытык ыала Валентина Семеновна уонна Георгий Иванович Эверстовтар дьиэлэрин иһин-таһын хайдах толору хааччылыылаах онгостубуттарын, киһи быһытынан сэмэйдэрин, оҕолорун-урууларын дуоспуруннаахтык ииппиттэрин уос номоҕо онгостон кэпсииллэрин истэн, сэргээн, атырдык ыйын биир үтүө күнүгэр үтүө-мааны ыалга ыалдыттаатыбыт.

* * *

30-ча кыраадыстаах өнгүрүк куйаас күн дьиэ тэлгэхтигэр киирээпитин кытта сөрүүн, сиктээх салгын ил гына. Сөбүмэр дьикти кэрэ көстүү аһылына.

Хаһаайынар үөрэ-көтө аламаҕайдык көрүстүлэр, ис дууһаларыттан арыллан дьиэлэрин-уоттарын, тэлгэхэлэрин көрдөрдүлэр.

Георгий Иванович өр сылларга Намнааҕы РСҮ-га таһаарыылаахтык үлэлээн бочуоттаах сынньалаҥна тахсыбыт. Ол кэнниттэн олох-дьаһах коммуналнай хаһаайстыбатыгар гаас операторынан үлэлээбит. Валентина Семеновна эмиз бу тэрилтэҕэ хаһаайыстыбаннай үлэни ситиһиллээхтик салайбыт.

Валентина Семеновна уонна Георгий Иванович 2 оҕолоохтор, 4 сиэннээхтэр. Улахан уоллара Радомир кэргэнинээн Акулина-лын дойдубут тэбэр сүрүбэр Москуба куоракка олоролор, үлэлиилэр. Радомир - метрополитен инженерэ, кийииттэрэ нолуогабай сулууса үлэһитэ. Мэҥэ Хаҥалас улууһун Төнүлүттүн төрүттээх.

Кыра уол Иван кэргэнинээн Канадага олоролор. Э.Н. Бауман аатынан Москва техникескай университетин космос прибордарын уонна металлургия салааларын ситиһиллээхтик бүтэрбиттэр. Уол - дьоһоос бизнес-тээх урбаанньыт, кийиит - аан дойдуга таһааһы таһынан дьарыктанар логистик. Улахан кыыстары Нарыйаана - Намнааҕы гимназия туйгун үөрэнээччитэ. Кыра кыыс Москва оскуолатын 4-с кылааһын үөрэнээччитэ.

Валентина Семеновна уонна Георгий Иванович 2001 сыл сэттиньитигэр Нам сэлиэнньэтин Т. Замятин уулуссатыгар 7х8 кв. м иэннээх дьиэҕэ 5х4 кв.-х хо-чуолунай салгы тутан киир-биттэр.

Дьиэлэрин толору хааччылыытын киллэрбиттэрэ быйыл 3-с сыла. Дьиэ террасатын сылытан бэрт кыра кээмэйдээх сиргэ сүрдээх тупсаҕай оҕоһуулаах суунар сир, унитаз, душ туруорбуттар, соттор куурдар ыйаабыттар, таҥас сууйар массыына холбоптуттар. Истиэнэтин эпси-эйдээбиттэр, муостатын афе-лынан бүрүйүттэр. Кыраан уу-та киһи илиитин таарыйдаһына кэлэр, илиитин ыллаһына бэйэтэ арахсар. Суунар сир үрдүнээҕи сиркилэ лаампаларынан сыр-датыллар.

Дьиэ мансаардата бэйэтэ эмиз туспа эйгэлээх гына тол-куйдаммыт. Ол курдук, сайынны

сиэннэр кэлэн дуоһуйа хонор-өрүүр, сынньанар, оонньуур, музыка истэр сирдэрэ. Истиэнэ-тэ ДВП-нан эпсийдэнэн, тизмэ-лэринэн уруһуйдаммыт. Бэйэтэ - хартыына галереята. Манна оҕотун күүлэйдэтэ сылдьар ду-оспуруннаах куйу, хонуу устун сайыны уруйдуу көтө сылдьар кыраһыабай лыаҕы, саха дьө-һөгөй оҕолорун — үөр сылгыны, төрөөбүт-үөскээбит түөлбөлэрин кэрэ көстүүлээх дьиэтин-уотун

■ Балаҕан ис көстүүтэ

Дьиэ собуруу ойоһонугар ха-тын, тиит, үөт, иирэ талах, оль-ха, манган синильга, бэс, харыйа 2 көрүнгэ: халлаан күөхтүгүнү Москуваттан аҕалан олоруттара силигили ууммүттэр. Рябина, боярышник, бузина, черемуха, яблоня, сирень, кыһыл, хара хаптаҕас, охта, кыһыл отонно-ох сәппэрээх астарын дөлөччи биэрбиттэр.

Хаһаайка оту-маһы олус сө-бүлүүбүн, оттоох-мастаах сир-гэ тыал-куус киирбэт, ичигэс, күһүн үүнээйилэрбин хаһын таарыйбат, өргө диэри күөх ту-раллар диэн санаатын үөрэ-көтө

■ Мансаарда

УЛУУС КИИНИГЭР

■ Балаҕанга киири аарка

■ Фонтан

көрүөххэ сөп. Уруһуйдары дьиэ хаһаайына уолунаан онорбуттар. Барыта айылҕага, кыылга-сүөлгэ, көтөргө-сүүрүгэ, тула-лыыр эйгэҕэ таптала, истин иэйи-ини биэрэр оҕоһуктар. Манса-арда үрдүгэр уотунан күлүмнүүр сырдаттар тэрил киһиэхэҥни харанга араас өҥнөрүнэн кы-лабаччыа оонньуур. Түннүктэр бары аһыллаллар-сабылаллар, таҥастан оҕоһуллубут аныгы-лы сабынан тардылаллар.

Олбуордарын Георгий Ива-нович быраат уолунаан көмөлөөн тиимири иһэрдэн онорбуттар. Ол-буор иһин-таһын бырайыагын бэйэтэ онорбут. Проф. лиһинэн саайбыттар, 3 эрээт былаахынан аллараа өттүн салпыттар. Кири-и кэлииккэҕэ куукула ыт эрэл-лээх харабыл буолан түннүрү-күнүстэри хаһаайынын нух-хас олоһун араҥаччылыыр.

Дьиэ тутулаатын кытта, ол-буор таһыгар бэрт тупсаҕайдык кырааскаламмыт палисадникка кырачаан хатын, тиит, үөт, иирэ талах, манган синильга мастары олоруттар. Билигин онтулара ситэһнэр-хотоннор чэчирээн-си-лигилээн тураллар.

үллэстэр. 5 саастаах кыһыл хаптаҕас уктарын аҕалан олоруттара, саҥалыттан силес тардыбыт-тар. Астарын былырынгыттан сиппиттэр.

Хара хаптаҕас уктарын дьиэ иннигэр күрүөлээн-хаһаалаан, сүрдээх харыстабылаахтык туспа бүүбэйдээн көрөллөр эбит.

Саас эрдэттэн 70 ук дьэдэ-ни оннуларын булларбытара астарын толору биэрбиттэр. Күн аайы кыра ыаҕайанан хомуйан күөрчэххэ кутан сиэтэһнэр си-эннэр үөрдөллөр эбит.

Бузина отонун чычыахтар кэлэ-бара табыгыртан аһылык онгостубуттар.

Сатабыллаах хаһаайка Ва-лентина Семеновна хаппыы-ста - «Слава» «Ранний», перец - «Винни-Пух», помидор - «Бер-лиок», «Сибирская спелая», «Лабрадор», оурсу - «Апрель-ская». «Зозуля» суортарын сө-бүлээн олордор. Үүнүүлэрин бэс ыйын саҕатыттан саҕалаан хо-муйбуттар. Овурсуну бэйэлэрэ сииллэрин таһынан туһуулар, атылыбыллар эбит.

■ Дьиэ ис хааччылыыта

Синьигэс тимир турбала-рынан бэрт намчы сахалыы оһуордаан-мандардаан таҥыл-лыбыт аарканан киирэн бала-ҕан уһаайбатыгар аастыбыт. Балаҕаны 12 сыл анараа өттүгэр сайын дьиэ кэргэнинэн тахсан олоороу туттубуттар.

Балаҕан уһаайбата хара ки-риэхтэн уустаан-ураннаан оҕоһуллубут. Тула өтгө барыта дьэрэкээн бэйэлээх сибэкки-лэринэн киэргэтиллибит. Уҥа өттүнэн 2 талаҕы төбөлөрүн холбоон иккис бэртээхэй бэйэ-лээх аарка баайбыттар. Мантан салгы талаһынан тыыннаах күрүө ыһпыттар. Балаҕан тас киэргэтиит айылҕа матырый-аалларыттан оҕоһуллубут боу-лан, тыыннаах кэрэ көстүүнү биэрэр. Аныгылыы моһуонаах көмүлүөк оһох сайынны, кү-һүнгү сөрүүн күһнүргэ итии би-эрэрин таһынан, ураты сахалыы эйгэни үөскэтэр. Оһох айаҕа уот кыыма ыстамматын диэн намчы тимир эрэхэнкинэн хаххалам-мыт. Оһох холумтаньгар чугуун иһиккэ иһит сууйар уу, ойоһос өттүгэр оттук мас куруук кыста-нан турар.

Кэми-кэрдийи сөпкө туһана үөрэммит дьон быһыы-тынан, оһох үрдүнэн чаһы ил-лэннэр, бириэмэни чуолкай-датан тик-так тыһаһпыттар. Оһох үөһэ өттүнээҕи долбуур-га кыра кээмэйдээх чорооннор, бэспинһиньиктээх чүмэчи ту-раллар. Эркиннэр тула 3 наара орон кэккэлээбит. Иһит-хомуос оннун булар сахалыы ыскааба сууйуллан-тарааныллан, са-ҥалыттан кырааскаланан ик-кис тыһынын ылбыт. Таһыгар 60-70 сс. кэрэ бэлиэлэрэ хо-муот хотун урукку кэм тыһынаах туһута буолан дьоһумсуяа тур-бут. Эбэлэрбит, ийэлэрбит кэрэ

мөссүөннэрин көрүмүт күндү бэйэлээх 2 иччэхтээх сирки-лэлэрэ хомуот үрдүгэр миэстэ-тин булбут.

Сайаҕас хаһаайка наара ороннор тастарыгар сахалыы сиздэрэй оһуордаах төгүрүк ос-туолга аһы-үөлү дөлөччи тар-пыт. Манна баар: оҕо сааһы са-наттар лиискэ саһарчы буспун лэппиэскэ, дьэдэһнээх күөрчөх, сүөгэйгэ булкуллубут издьэгэй, оһуруот аһыттан салаат, сылаах убаһа этэ, хойуу үүттээх само-варга оргуйбут чэй. Истиэнэлэргэ хаһаайка бэйэтэ тикпит харыс-хал-чаппараахтара ыйаммыт-тар, наара ороннорго сөрүөлэр тэлгэтиллибиттэр, сабылаах сыттыктар ууруллубуттар.

Өһүө маска ситии саламаҕа кыра кээмэйдээх ыаҕайалар, томторуктар, манган сиэлтэн ха-рысхаллар ыйаммыттар. Долбу-урдарга чорооннор, кытһыйалар, ыаҕайалар, тууйастар, чабыха-тар кэккэлээбиттэр. Байанай тос-хойдун диэн алгыстаан киирии аан үрдүнэн кус төбөтүн тири-илэрэ ыйаммыттар. Балаҕан иһэ сөп-сөрүүн, ыарахан үлэ кэннит-тэн сайынны куйааска сытарга-олорорго табыгастаах. Өссө сыл-дыбыт ыалдыты кэрэхсэтиэх, балаҕан толорута суох хаа-чылыылаах эбит. Ол курдук, үлэлээн-хамсаан, ас-үөл астаан баран суунар-тараанаргар аналлаах уу кыраантан түһэр, раковина анал тумбага турар. Сорох дьон, биһиги, хааччы-лыны дьиэбит да иһигэр сатаан тэриммэспит дии бүк санаатым.

Балаҕан тас өттүгэр табыстаахха, Саха сиригэр бэрт сэдэх көстүү - фонтан тыга тур-ар. Георгий Иванович фонтан олоһун «Беларусь» тыраахтар кэлин көлүөһэтинэн түһэрбит, салаппаанынан бүрүйбүт. Куо-раттан фонтан атыһылаан хол-бообут. Кытылыларын хайа та-астарынан харысхаллаахтык дьапталдалабыт. Силигин ситэ-рэн, оонньуур фарфор балиси-пиэттээх эһэ, ыт, кус оҕолорун, черепаханы олоруттат. Керамиче-ская кувшинтан, ииктии турар уол оҕо куукулатыттан бороу-бат холбоон эмиз фонтан курдук тыгар уу түһэрбит. Синьигэс турбаҕа таастары кутан, скот-чтаан, кырааскалаан кувшин ыйаабыттар, үрдүгэр дьэрэкээн сибэкки олоруттаттар. Харана кэмнэ уу түһэрэ көһүннүн диэн фонтан аныттан 4 уот лаампа-тын холбообута хатыламат кэрэ көстүүнү биэрбит.

Балаҕанна кэккэли тутуллубут ураһа аһардас кизгэл эрэ буолбакка, күннээҕи олоҕо тунулаах гына эмиэ бэрт сатабыллаахтык толкуйдэммит. Аҕалара 6 остуолба маһы сэргэ моһуоннаан туруоран 6 кырыылаах ураһа олоһун булларбыт. Манна бэс хаптаһыннары туһаммыт. Өбүгэлэритин иитэн, аһатан, олоһу кыыларга сүгүрүйэрин биллэрэн, маһынан кыһан ынах, сылгы төбөлөрүн онорон сэргэлэри кизгэппит. Сэргэлэри холбуур хаптаһын мастарга былдьары сахалыы халандаары уотунан сизтэн уруһуйдаабыт. Бэйэтэ тугу мындырдаан өйдүүрүнэн бэрт дириҥ ис хоһооннообут. Ол курдук, от ыйын от охсо, мунһа сылдыар дьахтарынан, атырдыах ыйын оҕунунан от кэбиһэ сылдыааччыларынан, балаҕан ыйын оҕунунан кыстык балаҕанна көһөн эрэр дьонунан, алтынныны уһун тымныы кыһынна астарын хаһаанар мунхаһыттарынан хоһуйан көрдөбүт. Кириэр аанна утары турар истиэнэвэ эһэ тириитин ыйаабыттар. Куроракка «Саха-булт» тэрилтэвэ идэһэ гыммыт убаһаларын, кызаларын тириилэрин имиттэрэннэр, олбох аайы уурбуттар. Хаһаайын быраатын көмөлөһүн-

■ Көтөр кынаттаах муннуга

ньоппуттар. Үрдүгэр кыраакый колибри чыычаах, уһун кынаттаах тоноҕоччу, кыраһыабай лыах көппүттэр. Үөһөгө-көйүүргэ аналлаах мундукка остуорууа дойдуттан дуймовочка кыыс түһэн тэллэйдэр үрдүлэринэн үткүүлээн дайар, оҕуй оҕус кыһанан-мүһэнэн илим баайар, хомурдуос дыыгыныыр, лыах чээл күөх хонуу устун көтөр-дайар, оннооҕор аһына кыыбыргыыр, таһара ынахчаана барахсан кыраакый оҕотунаан дуоһууа дьаарбайар. Баанньык дьиэ урукку сыллартан мындырдаан тутуллубут.

нэтэ эпсийдэммит, кырааскаламмыт, илии суунар, сыты-сымары тардан ылар уотунан барар тэриллэммит. Кыһынны итиигэ холбуу сылдыбыттар. Дьиэ соҕуруу ойоһоһугар мус уураҕа аналлаах сарай баар. Дьиэ хоту ойоһоһугар хаптаҕас саада күрүөлэнэн-хаһааланан бүчүмнүк турар. Соҕуруу дойду отугар-маһыгар, кыылыгар-сүөлүгэр, харамайыгар аһаммыт мундукка Япония дойдутун үтүө маһа сакура, тигр оҕото, сымса хамсанылаах эбисийээнэ, эйбэс панда, саһалаах-ингэлээх, дьэрэкээн

■ Оҕуруот

■ Ураһа таһа уонна иһэ

Саалтан салгыы онгоһуллубут библиотека хоско 1500 кинигэ орун-онугар кэккэлэбиттэр.

Утуйар хос перспективалаах обуой дьэн кэҕэтэн көрдөрөр саһа аныгылыы обуойдарынан кичэллээхтик киллэйдэммит.

Дьиэ үрдүнээҕи маһан өһнөөх аныгылыы бүрүө иһирдьэтинэн лаампаларынан сырдатыллан тардыллыбыт.

Дьиэ таһыгар тахсыыга хаһас өттүгэр саһа түөрүллэн кэлбит үүнээйилэри: хаптаҕас уктарын, араас сэдэх оту-маһы улаатыннарар анал сир баар эбит. Манна көрөн-истэн, бүөбөйдээн, саһа усулуобуйаҕа үөрэтэн бааран олохтоох сирдэрин буллаллар эбит.

Хаһаайын гараһыгар уһанар, массьынатын, онтон да атын техникатын онгостор тэриллэрин саас-саһынан ыйаан турар.

Валентина Семеновна уонна Георгий Иванович Эверстовтар дьиэ кэргэттэрэ сэлэнньэ, улус, республика уопастыбаннай олоһор көхтөөхтүк кытталлар, үгүс күрэхтэр кыайылаахтарынан ааттаммыттар. Ол курдук, «Ипподром» түөлбөтин иһинэн ытыллар «Быйаннаах тэлгэһэ», 2004 с. «Моя усадьба – мой цветник» улуустааҕы күрэххэ «Лучший георгин» номинация кыайылааһынан, 2007 с. «Бастын тиэргэн» улуустааҕы күрэххэ 2-с м., 2011 с. РСФСР үтүөлээх экономиста Т.И. Замятин 85 сыллаах үбүлүүһүн ытыгылыыты күрэххэ «Бастын олбуор» номинация кыайылааһынан таһан, 2011 с. «Ветеранское подворье» зональнай күрэххэ 1-кы м., 2012 с. «Частная усадьба» номинацияҕа кыайылааһынан таһан, 20 тыһ. солк. харчынан бириэмийэһэн наһараадаламмыттар, 2016 с. «Цветущее село» улуустааҕы күрэххэ 1-кы м., 2016 с. «Самый благоустроенный садовый участок» республикатааҕы күрэххэ 1-кы м. буолбуттара.

Дьэ, бу күн кизһэнгэ диэри манньык кэрэни кэрэхсэтибит, хараһы сымнаттыбыт. Сүрэхтээх ытык ыал бэрт кыра кээмэйдээх уһаайба хас муннугун сыллаа өйдөрүн-санааларын ууран, күннөтэ мындырдаан бүөбөйдээн, олохторун-дьахтарын кизгэртэн үйэлээхтик онгостон олоһоллорун көрөн сөхпүпүтүн маһа ытыгыты эһиэхэ, ааһааччыларбытыгар, тиэрдэбит.

Билиҥҥи сыһа ыарахан кэмизгар аһардас биһиһий харчытыгар бэрт сатабыллаахтык, бэйэлэрин илиилэриттэн таһааран, тэлгэһэлэрин, дьиэлэрин иһин толору хааччылылаах онгостубуттара үгүс дьонно холобур буолуон сөп.

А. КОРЯКИНА

БАСТЫН ТЭЛГЭҔЭ

■ Тьа кыылын муннуга

■ Куукуна долбуура

нэрэн тимири иһэрдэн онгорбут шашлык буһарар тэрилин ураһа ортогугар туруорбут. Оҕо, уруу-аймах дьон кэллэхтэрини шашлык буһарарга аналлаах от-мас бэлэмнэммит. Ийэлэрэ олбохторго эмтээх оттору: мята, тимэх, боҕуруоскай, оҕонньор отторун куурдар-хатарар эбит. Георгий Иванович ураһа кумаар, онгоһу мустубатынан, буруо-тараа турбатынан сынньанарга наһаа тоҕоостоох тутуу дьэн санаатын үөрэ үллэстэр.

Ураһа илин өттүгэр пергола дьэн маһынан сибэкки ыйаастан үүнэр оһуордаах тэрилин онгорбут. Бу кэннигэр хаһаайка сууйбут таһаһын ыйыыр эбит. Тутуу сүрүн суолтата – суулан ыйамыт таһаһы хакхалаһын эбит.

Салгыы көтөр кынаттаахтар зоналара айыллыбыт. Манна уһун атахтаах туруйа, соҕуруу дойду маанылаах көтөрө фламинго, кус оҕотунаан, кэрэ куба олохсуйбуттар, сэлпэрээк быһыһыттан мэкчиргэ кыыл тонолукчу одуулуур. Мань барытын дьапталда таас үрдүттэн сытыгы тумустаах хотой тутун суостаахтык одуулаан олоһор. Уу сибэккитин лилияны, баһа батаһын аралан олоһуттар. Күн уотунан итиллэр үрдүк атаһа турар лаампалары атыылаһан хараһа кэмгэ араһынай өһүнэн оон-

5х5 кв.м иэнгэ тус-туска хосторунан суунар, таһас-сап сууйар, паарданар, таһнар сирдэр бааллар. Гаас оһоһунан сылыта сылдыбыттар.

Улахан каркаснай сөтүөлүүр бассейн уутун ыраастыыр аналлаах фильтр уу хачайдыыр носуоска туруоруллан, бу сайын өр сатыылаабыт өһүрүк куйааска сизэн оһолор ыраас ууга сөтүөлүү умсаахтаан абыраммыттар. Үгүс дьон каркаснай бассейнна наһаа элбөх уу барар дьэн сирэр, атыыласпат. Онтон олох уһаарыт-хатарыт мударай өйдөөх хаһаайына ол кыһалҕаны манньык сатабыллаахтык быһаарыт. Бу курдук, бассейнна туттуллар ууну кэмчилиэххэ сөп эбит дии санаатым.

Урукку сүөһүлэрин хотонун бөһү-саһы уураар кыладабайга улартыттар. Ити таһынааһы аһаһас сиргэ хаптаҕас саадын оноруохпун дьэн ыра санаалаахтар.

Ыал аһата тимир уһааттары сахалыы ыһас курдук, сайынны айылҕаны уруһуйдаан кизгэртэн, киһи эрэ үөрэ-көтө көрөр, хараһын сылаанньытар иһиттэрэ буолбуттар.

Туалет эмиэ табыгастаахтык тутуллубут. Ол курдук, уоттаммыт-күөстэммит, истиэ-

■ Беседка

өһнөөх попугай, хорсун кыыл хачай оҕото оннуларын булбуттар.

15 суотай иэннээх уһаайбалаах тэлгэһэ устатын-туоратын туһары сатыы киһи сылдыар суола тротуарнай билииккэнэн, өрүс таһынан тэлгэммит. Хонуу отун тэписибэт буоланнар, көһөрө үүнэн турар. Дьиэҕэ хааччылыы киллэрээри хаспыт дьаамаларын кумаһын кутаннар, ол үрдүгэр тротуарнай билииккэни бэрт кичэллээхтик уурбуттара бэрт чингик турар.

Дьиэттэн таһсан беседкаҕа тиийэбин. Беседка муостата тротуарнай билииккэнэн тэлгэммит. Каркаһа синньигэс соҕус тимир турбаларынан иһэрдиллэн онгоһуллубут. Үрдэ поликарбонатынан бүрүллүбүт. Эркиннэринэн дьэрэкээн өһнөөх сибэккилэр сыһыа үүммүттэр, кирири аанна анал иһиттэргэ олоһулуубуттар. Иһирдьэ өттүгэр сынньанарга аналлаах ыскамыайка турар, күөх пластмасс олоһостор төгүрүк остуолу кытта дьүөрэли өһнөөх кырааскалананнар бэрт эриэккэстик көстөллөр.

Дьиэттэн чугас тьа кыылыгар аналлаах мундукка кырачаан эһэ оҕото, албын саһыл, еж, куурусса анал мастарга олохсуйбуттар, тьа быһыһыттан сур бөрө улуйар, эһэ, эбэ, ийэ, аһа, оҕо кубоһахтар биир иллээх дьиэ кэргэн буолан төгүрүччү олоһуттар, тьа быһыһыгар муһомор тэллэйдэр үүммүттэр. Манньык бүччүм көстүүнү өрүс таһа хакхалаан, харыстаан дьапталдаламмыт.

4х3 кв. м иэннээх поликарбонат теплицаны онгостубуттара 2-с сылыгар барбыт. Аһал ата-

ха лафет маһынан акылаат

түһэрибиттэр, былаахынан муосталаабыттар. Муостатын 2 рулон технониколь дьэн матырыйаалынан бүрүйбүттэр, ол үрдүнэн линолеумунан саппыттар. Итиини бэркэ тутар дииллэр. Итиини туттун дьэн харыыда түгүбэр биир араһа сылгы сааһын таммалаппыттар, үрдүгэр хара буор куппунтар. Сыл аһы таһаары-стара Бөтүнтөн тиэйэн аһаланнар, буорун кыраһаан саһардаллар эбит. Кулун тутарган сик туттараары харыыда үөһээтигэр диэри хаар симэллэр эбит. Оччоһуна буор өргө диэри сиктээх турар, куурбат-хаппат, элбөх ууга наадыйбат. Муус устартан уотунан барар оһоһунан сылыталлар. Мас көөбүлүн

үүнээһини уматар дьэн сирэллэр. Кутар да буоллаһа, эргэрибит, хас да сыл сыһыты туттар ордук дииллэр. Теплица иһэ өрүү сиктээх буолуохтаах. Сыт таһааран, бидэрэҕэ ына сааһын уулаан уура сылдыллар эбит. Тьын киллэрэн, субу-субу булкуйулар. Уонна оһуруоччуттар сүбэлэринэн, норуюкка билибит аатынан бурда уоһуруду онорон, нэдиэлэҕэ биридэ ук аһыы 0,5 л кутан эһии аһаталлар. Күһүн аһыы түгүһүн хаһан көбүтэллэр.

Салгыы далбар хотун, иэри-мэ дьиэ хаһаайката дьиэ иһигэр киллэрэр. Кириэһипитин кытта дьиэ иччилээх ымыыта маһан куоска бэрт маанытык хаһаа сылдыар. Хаһаайыттар маанылаан, бүөбөйдээн көрөллөрүттэн-истэллэриттэн бэрт дуоһуйар көрүнгүтэр. Эссө киһилэрэ түөһүгэр хара таһас бабочкалаах, ойон таһсан сытар мааны кырачаан оронноох эбит.

Кирири аанна тумба үрдүгэр төрдүлэрин-төбөлөрүн, өбүгэлэрин көрдөрөр олох маһа онгоһуллубут. Аҕалара мутуктаах маһынан аал-луук мас онгорбут, сэбиэскэй кэм саһанааһы значоктарга хаартыскалары ыйаабыттар. Манна эмиэ тигр, кубоһа, тонсоһой, суор, улар, хотой орунаахтык олохсуйбуттар.

Сынньанар саалга камин, сырдык дьоһус кээмэйдээх аныгылыы маллар тураллар. Аһыыр сиргэ бэрт эриэккэс көстүүлээх хатын маһынан онгоһуллубут маһан өһнөөх долбуурдарга Гжель иһиттэр кичэллээхтик наардаммыттар. Сырдык өһнөөх буфет ыскаап көстүүнү эссө толорон биэрэр.

Ааспыт 2016 сыл Россия-да Киинэ сылыннан биллэриллбитэ. Онон сибээстээн хаһыаттарга элбэх ыстатыйалар бэчээккэ табыстылар. Өр сыл киномеханиканын үлэлээбит, ССРС кинематографиятын туйгунун, Нам оройуонун Ытык киһитин, аҕам Винокуров Егор Тарасович туһунан хаһыакка ахтыы суруйар баҕа санаанын испэр илдэ сылдыбыппын суруйан эрэбин.

Иннибэр саһарбыт 1973 сыл ыам ыйын 1 күнүнээҕи «Ленин суола» хаһыат сытар. Бу хаһыаты аймакпыт Винокурова Евдокия Дорофеевна ууруммутун, кыыһа Лина Михайловна биэрбитэ. Хаһыакка аҕам Винокуров Егор Тарасович туһунан «Киномеханик – киһи киһитэ» диэн Н. Дьяконов суруйбут ыстатыйата уонна автор аҕабын үлэли турарын түһэрбит хаартыската баар.

Автор аҕабын оҕо сааһыттан киномеханик буолуон олус баҕарбытын кэпсир. Ол эрээри кини бастакы баҕата сэрйи ыар сылларын содулугар кыайан туолбатаһын суруйбут.

Аҕам Егор Тарасович Винокуров 1929 сыллаахха ыам ыйын 2 күнүгэр Хатын Арыы нэһилиэгэр күн сири көрбүтэ. Аҕа дойдуга Улуу сэриигэ саҕаланарыгар 12 саастаах уол этэ. Сэрйи сылларын килбиэннээх үлэтин иһин 15 саастааҕар Сталин төбөлөөх мэтээлинэн наҕараадаламмыта. Сэттис кылааһы бүтэрэн баран колхозка, онтон оройуоннааҕы типографияга бэчээттинигинэн үлэлээбит. Ити кэтинтэн Ийэ дойдутун иннигэр иһин төлөөн, Советскай Армия кэксатигар танковай чааска сулууспалаа-

ҮЛЭТИГЭР БЭРИНИИЛЭЭБЭ

быта. Армияттан кэлэн баран Дьокуускайга киномеханиктар куурустарын бүтэрэр уонна дойдутугар тахсан үлэлээбитинэн барар. Аҕам 1989 сыллаахха кинофикация тэриллибит үбүлүһүнэй сылыгар ахтыытыттан быһа тардан ыллааха, маньык суруйбут:

«Оччолорго культура отделын сэбиэдиссэйинэн Протопопов Афанасий Андреевич, кинофикация директорун солбуу ааччытынан Винокуров Василий Васильевич үлэлиир этилэр. 50-с. киномеханиктар үлэлэрэ ыарахан этэ, билинни курдук электричество уота суоҕа. Кинотехника да мөлтөҕө «КА-25», «КИСМ», «Одесса» аппараттарынан киинэ көрдөрөр этибит. Кэники КН 11, КН 12-13, КН 15, КН 17, КН 20, онтон Л- 6, Л -3,

кэники АБ-1-0/230 уот биэрэр киинэ мотуорунан үлэлиирбит.

Билинни курдук биир нэһилиэккэ олорон киинэ көрдөрүллүбэт этэ. Мин бастаан үлэлиирбэр Партизан, I Хомустаах, ыраах Таастаах учаастагар хас ферма аайы. Онтон 1955 сылтан Модут, Хатырск оскуолатыгар, кулуубугар, Атамай, Маймаҕа фермаларыгар, оттуур биригээдэлэригэр көрдөрөр этим.

1963 сылтан Хатын Арыыга, Искраҕа, Кыһыл Дэриэбинэ, онтон 1967 сылтан 1989 сылга, пенсияга тахсыахпар диэри, Бөтүг нэһилиэгэр үлэлээн кэллим.

Тэрилтэбит биир массыынабын киинэбитин таһар этэ. Массыынабыт кэлбэтэҕинэ туох транспорт түбэхэринэн, атынан, оҕуһунан, велосипедынан, мотоциклынан, өрүс арыыларыгар мотуорунан, очононо, катерынан таһан киинэ көрдөрөрбүт.

Мин иннибинэ уонна миигин кытта үлэлээбит кырдыас киномеханиктар ааттарын ахтан ааһыахпын баҕарабын: Дьяконов Николай Гаврильевич, Сивцев Степан Ефремович, Игнатьев Василий, Ядрихинский Николай, Новгородов Михаил. Ону тэнэ Новгородова Варвара Михайловна, Чумаевская Иван, Потапов Семён, Охлопков Евтропий, Винокуров Алексей Петрович».

«Бу ааттаммыт киномеханиктар бары үтүө субастаахтык үлэлээбит үчүгэй үлэһиттэр этилэр» диэн ахтыытыгар суруйбут. Ону таһынан киносеть директордарынан үлэлээбиттэри ыйбыт:

1. Новгородов Михаил Тимофеевич;

2. Винокуров Василий Васильевич, 1954-1961 с.;

3. Ефимов Николай, 1962-1963 с.;

4. Кириллин Николай Алексеевич, 1963-1984 с.;

5. Егоров Иван Петрович, 1984-1988 с.;

6. Макаров Михаил Михайлович, 1989 с.

1964 сыллаахха Бөтүг оскуолатыгар учууталынан ананан кэлбит ийэбин Парасковья Ивановнаны көрсөн ыал буолаллар. 1965 сыллаахха бастакы оҕолор, мин, күн сири көрөммүн, ийэ уонна аҕа дьолун билэлэр. Онтон аҕыс сылыннан кэтэһиилээх уол оҕону бырааппын төрөтөллөр. Аҕам күн аайы киинэ көрдөрөрө, бэнидионниккэ эрэ өрүүрө. Оҕолорго нэдиэлэ 3-тэ буолара. Куруутун былаанын толорор. Үлэҕэ килбиэнин иһин В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сылыннан мэтээлинэн, «ССРС 9-с пятилеткатын ударнига» бэлиэни, САССР Верховнай советын грамотатынан, «ССРС кинематографиятын туйгуна» бэлиэни, улуу Ытык киһитин аата ингэрриллбитэ.

Ону таһынан, спорка уонна үлэҕэ ситиһилэрин элбэх дипломнар, грамоталар туоһулууллар.

Аҕам Егор Тарасович ону тэнэ чөл олоҕу өрө тутара, эдэр эрдэҕиттэн спордунан дьарыктанара. Кини айылҕа бултуур, балыктыгырын сүрдээҕин сөбүлүүр. Булт сезона аһылына да, бултуу барара уонна хайаан да илии тутуурдаах, өттүк харалаах кэлэрэ. Өссө эдэ-

риттэн хаартыскаҕа түһэриинэн дьарыктанара. Араас таһымнаах тустуу уонна хапсаҕай күрэхтэһиилэрин көтүппэккэ сылдьан көрөрө, фотоаппаратын куруутун илдэ сылдьан түһэрэрэ.

Сайынны кэмнэ киномеханигынан үлэли-үлэли оттуура. Ходуһатын барытын илиитинэн оттуура. Аҕабынан сайынны быһа охсоро. Сорох дьон, совхоз техникатын туһанар буолан, аҕыһах күнүнөн оттоон бүтүллэр этэ. Аҕабар тырахтарыыстар бэйэлэринэн кэлэн сири охсон биэрэргэ тылланалларыгар отой сөбүлэммэтэ. Совхоз отчуттары аралдытыры соёо суоҕунан ааҕара. Кэники күтүөттэммитин кэниэ биридэ техника өгөтүнэн туһанар буолбута.

Аҕам аҕыһах саҕалаах, сүрдээх көнө, чийинэй, сымнаҕас майгылааҕа. Үлэлирин тухары биридэ да ыалдьан больничнайга барбатаҕа. Ыалдыбат буолан балыһаҕа эмтэммэт этэ. Арай олоҕун бүтэһик сылларыгар хаанын баттааһына үрдүүрттэн көрдөрүмүтэ. Өр биллэрбэккэ сылдьан ыалдьан, эмкэ бэриммэт туруктаммыт этэ.

Аҕабыт Егор Тарасович 1993 сыл от ыйыгар, 64 сааһыгар, сырдык тыһа быстан биһиги кэксэбиттэн туораабыта. Кини олоҕун салдыыр кэнчээри ыччаттардаах, оҕолордоох, сиэн-нэрдээх. Олоҕун аргыһа, ийэбит Парасковья Ивановна, 83 сааһыгар сылдьар, билигин даҕаны оҕолоругар уонна сиэннэригэр сүбэтэ, көмөтө улахан.

А.Е. ЗАМЯТИНА (ВИНОКУРОВА),
Бөтүг нэһ. «Сардаана»
оҕо саадын иитээччигэ,
СР үөрэҕиритин туйгуна

УЧУУТАЛБАР БАРҒА МАХТАПЫМ

Екатерина Павловна Павлованы, Хамаҕатта оскуолатыгар үөрэтиһиттэн билэбин. Үчүгэйдик, истинник 1973 сыллаахха армияттан кэлэн баран үөрэхтин салдыырбар билсипитим. Онон Екатерина Павловнаны биһиги кууруспутугар кураатарынан анаабыт этилэр. Эрчимнээх, инициативалаах, саҕаттан саҕаны олоҕо киллэрэр патриот учууталытын олус сөбүлээбиппит.

Инньэ ғынан, биһиги куурус патриотическай, спортивнай үлэҕэ, художественнай самодеятельноска бастыһынар кэксэлэригэр сылдьарбыт.

1975 сыллаахха Нам улуунун бастакы комсомолдартытан биридэстэрин — Охлопков Тимофей Николаевич-Соттой аатын үйэтиитигэ «Поисковай этэрээт» үлэлээбитэ. Кууруспут биир мунһаҕар миигин этэрээт командирдынан талбытара.

Онтон ыла бу көрдүүр үлэ күүскэ саҕаламмыта. Хамаҕатта тийээн кырдыаҕастары көрсөн кэпсэтэн, хаартыскалары ылан альбом оҕорорго диэн үлэлэспиппит. Онтон Соттойбут хаартыската биир да кырдыаҕас-

ка көстүбэтэ.

Арай Терентьев Василий Ионович диэн сэрйи, тыыл, үлэ бэтэрээнигэр иккис сырыбытыгар биир олох былгыргы, гражданскай сэрйи саҕана туох эрэ мунһахха элбэх баҕайы дьон, үксэ байыаннайдар, будёновкалаахтар, картузтаахтар, Дьокуускайга түспүт хаартыскаларын биридэ уонна эттэ: «Соттой баар буоллаҕына бу хаартыскаҕа баара буолуо, ити 1920 сыллаах буолуохтаах». Уонна бу буолуон сөп диэн аллара, хаҕастан иккис киһини ыйан көрдөрдө.

Дьэ, онтон эр ылан, сылдыбыт дьоннорбутун иккиһин кэрийэн: Соттой манна баар, ону ыйан бириэһхитин наада», - диэн буолла. Бары ол Василий Ионович ыйбыт киһитин ыйаллар. Онон, бу Соттой эбит диэн аны альбом оҕоруутугар барбыппыт. Бу Соттойунан сибээстээн, дипломнай үлэм Соттой бюһун оҕоруу уонна инники өттүгэр Хамаҕатта «Соттой обелиһын оҕоруу» дипломнай үлэ эскиһэ оҕоһуллубута. Обелиһи кэлин 1982 сыллаахха үөрэнээччилэрбит Иван Бурашевты, Василий Ильини кытта оҕорбуппут.

Екатерина Павловна этэрээт тэрийэн Нам улуунун историятыгар сүдү кылааты оҕорон турар. Кини ити үлэни толуктуйдаан оҕорботоҕо буоллар, историяттан Соттой мөссүөнэ сүтүө этэ уонна Хамаҕатта нэһилиэгэ биир кизэн туттар памятнига суох буолуо этэ. Соттойбут да сэбэрэтин көрбөт дьылбаланыа этибит.

Учууталбар Екатерина Павловна махталым улахан. Дьоллоох буолун Федор Федоровичтыын, уһун үйэлэнин, оҕолоргут, сиэннэргит өрүү үксүү, үөрдө турдуннар.

Эйиһигинэн кизэн туттабын!

Үөрэнээччи
Александр ДУНАЕВ,
Нам улуунун «Отуу уота»
литературнай түмсүү
салалыааччыта,
СР суруйааччыларын
союзун чилиэнэ

ИДЭМ СУОЛУН ЫЙБЫТА

Салбан орто оскуолатыгар элбэх учуутал үлэлээн ааспыт. РСФСР үөрэҕиритин туйгуна Гертруда Афанасьева Дьяконова сэрйи сылын оҕото. Кыра сааһыттан тулаайах хаалан детдомунан сылдьан улааппыта. Төһө да ийэ, аҕа тапталын этинэн-хаанынан билбэтэр, мэник-тэник оҕо саас үөрүүтэ-көтүүтэ, оскуолаҕа кириити, пионер, комсомол, доҕор-атас, эдэр эрчимнээх саас кыһалҕаны кизэр аспыта.

Олох араас мүччүргэннээх түгэннэрин тулуйан, эдэр саас үрдүккэ, кэрэҕэ тардыһар дуулурунан салайтаран, Бүлүүтээҕи Н.Г. Чернышевскай аатынан педагогическай училищени бүтэрэн, олох кизэн аартыгар үктэнэн, учуутал үрдүк аатын ылан, үлэтин 1968 сылтан саҕалаабыта.

Бастаан 1 сыл Искра начальнай оскуолатыгар үлэлээбитэ. 1969 сыл Ф.Д. Ушницкай ыңырытынан Салбан начальнай оскуолатыгар үлэли кэлбитэ. Мин 1971 сыллаахха саҕа үөрэҕи бүтэрэн, Салбан начальнай оскуолатыгар анаммытым. Оскуола дириэктэринэн Тамара Ивановна уонна учууталынан Дьяконова

Гертруда Афанасьева үлэлиир этилэр. Кинилэри кытта таһаарылаахтык, эйэ-дэмнээхтик үлэлээбит сылларбын астына ахтабын. Горн, барабаан тыаһын, пионерскай костёрдары, сбордары, көрсүһүүлэри, күрэхтэһиилэри, кэнсирдэри билигин саныырга наһаа да кэрэ. Мань барытын саһарбыт хаартыскалар долгута кэпсиппир. Ытыгылар тэрээһиннэри барытын Тамара Ивановна хаартыскаҕа түһэрэн иһэрэ. Тамара Ивановна очоттон билиннээҕинэ диэри патриотическай өйдөөх-санаалаах үтүө үлэһит, учуутал, киһи быһытынан кимийэхэ баҕарар холобур буолар киһи.

Өр сылларга куһаҕан суоллаах-иистээх сиргэ суоптарынан Николай Афанасевич Аргунов үлэлээбитэ. Кини массыынатыгар олорон кыһынны тымныларга элбэхтик айанныырбыт. Саас аайы оройуон күрэхтэһиитигэр кыттарбыт. Аһаҕас массыынаҕа кыра оҕолору тизийэн фестивалга киирэрбит. Бастакы мизэстэни ылан, үөрэн-көтөн кэлэрбит харахпар бу баарга дылы. Гертруда Афанасьева олус үчүгэй кулаастаах, оҕолору ырыаҕа, мин үңкүүгэ, Тамара Ивановна хоһоон ааҕытыгар, сыанкаҕа үөрэтэбит.

Гертруда Афанасьева талан ылбыт идэтигэр бэриниилээх, дьулуурдаах, дьүккүөрдээх үлэһит быһытынан биридэ үлэлээбит коллегалара уонна төрөптүттэрэ сыаналыыллар. Кини үөрэтии ис хоһоонун, ньымаларын ырытан хас биридди оҕо өйдөнүмтүө ғына үөрэтэрэ, хас биридди уругар кичэйэн бэлэмнэнэрэ. Уруок аайы саҕаттан саҕа дидактическай матырыяаллары оҕосторо уонна олус табыгастаахтык туттара.

Үлэлиир кабинета уурбуттуппут курдук бэрээдэктээх, баай ис хоһоонноох буолара. Учуутал быһытынан үрдүк маастарыстыбалаах киһи этэ. Мүнүттэҕэ да бокуой булбат этибит. Сарсыарда иккиһин кылааһы үөрэтэбит, эбиэттэн кизээ уруок аахтарарбыт, куруһуок ытыгарбыт. Өрөбүлгэ карточка,

таблица сурунарбыт. Салбанга ол саҕана уоту дизелинэн биэрэллэрэ, онон 11 чааска уоту ылаалара, оччоҕо чүмэчинэн хойукка диэри үлэлиирбит. Гертруда Афанасьева учуутал быһытынан саамай талаана аһыллан үлэлээбит сирэ — Салбан. Манна үлэли сылдьан, 1987 с. «РСФСР үөрэҕиритин туйгуна» Бочуоттаах ааты ылбыта. Бу бочуоттаах аат мээһэҕэ кэлбэтэҕэ, утуһары-сынньанары умнан, хас биридди оҕо ийэли кыһанаан, иитэн-үөрэтэн, кэрэҕэ угуһан үөрөспүт үлэтин түмүгэ буолар.

Учууталыттан үөрэммитим элбэх. Холобур, дидактическай матырыяаллары оҕосторго, таба туһанарга, араас таблицалары суруйарга, бириэмэни таба туһанарга, үлэҕэ эппиэттэнээх буоларга, тэрээһиннэри үчүгэй бэлэмнээх, хаачыстыбалаах ғына ытыгарга. Кини үрдүнэн-анньан үлэлири олох сөбүлээбэтэ, куһаҕаннык ытыһах кэрэптэ, оҕоруман диэччи. Мин Гертруда Афанасьева эппит бэргэн тылын билигин да олоҕум, үлэм аргыһа оҕосто сылдьабын, ыллыктаах сүбэтин-аматын иһин улахан махталбын тиирдэбин.

Биир үчүгэй хаачыстыбатынан кини олус сэмэйдик, чуумпук, биллибэккэ-көстүбэккэ үлэлиирэ буолар. Бу хаачыстыбата элбэх учууталларга, үөрэппит оҕолоругар билигин үтүө холобур. Кини элбэх үөрэппит оҕолоро республика араас мунугар тийэн ким быраас, ким учуутал, ким бухгалтер, ким инженер, ким боростуой үлэһит дьон буолан, ыал ийэлэрэ, аҕалара, сорохторо эбэ, эһэ дэнэн ыйыр-бааччы олоһоллор, үлэлиллэр, аҕалар-туталлар. Биһиги учууталлар, онтон үөрэбит, астынабыт, кизэн туттабыт.

Гертруда Афанасьева, эн үлэҕэ дьулуруун, сатабылын, дьобуруун, билигин мин үлэбэр күүс-көмө, айар суолбар сирдир сулус буолан сыдыаайа туруоҕа!

М.С. БАИШЕВА, РСФСР
үөрэҕиритин туйгуна,
Учууталлар учууталлара

Понедельник, 14 августа

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10, 04.25 Контрольная закупка 12+

Вторник, 15 августа

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10, 04.25 Контрольная закупка 12+

19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
21.30 Т/с "Штрафник" 16+

Среда, 16 августа

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10, 04.25 Контрольная закупка 12+

Четверг, 17 августа

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10, 04.05 Контрольная закупка 12+

18.45 На самом деле 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время

Пятница, 18 августа

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+

Суббота, 19 августа

05.50, 06.10 Россия от края до края 12+

16+
18.00 Вечерние Новости
18.15 Муслим Магомедов. Нет солнца без тебя... 12+

Воскресенье, 20 августа

06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Х/ф "Дядя Ваня" 12+

РОССИЯ 1

Понедельник, 14 августа

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Вторник, 15 августа

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Среда, 16 августа

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Четверг, 17 августа

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Понедельник, 14 августа

12.30 Поле битвы 12+
13.00, 14.55, 17.30, 20.55, 00.20, 03.25 Новости
13.05, 17.35, 21.00, 00.30, 05.35 Все на Матч!

Вторник, 15 августа

12.30, 08.10 Поле битвы 12+
13.00, 14.55, 17.35, 21.10, 22.35, 23.40, 01.50, 02.50 Новости

Среда, 16 августа

12.30, 08.15 Поле битвы 12+
13.00, 14.55, 15.50, 18.00, 20.55, 23.50, 02.55 Новости

Четверг, 17 августа

12.30 Поле битвы 12+
13.00, 14.55, 17.30, 20.55, 00.20, 03.55 Новости

Никито" 12+
01.10 Т/с "Защитница" 12+

Среда, 16 августа

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Четверг, 17 августа

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

18.50 60 Минут 12+
21.00 Т/с "Гражданин Никито" 12+

Пятница, 18 августа

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Суббота, 19 августа

05.15 Т/с "Без следа" 12+

12+
11.00, 14.00, 20.00 Вести
11.40 Юмор! Юмор! Юмор!!! 16+

Воскресенье, 20 августа

05.00 Т/с "Без следа" 12+

СУББОТА, 19 АВГУСТА 00:35

Команда итальянского рыболовецкого судна находит в водах Средиземного моря тело мужчины. У него два пулевых ранения в спине и имплантированный в бедро микрофильм, помеченный номером швейцарского банка.

Понедельник 14

06:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+

Вторник 15

06:00 Эфиргэ-саха радиота 6+

17:30 Золотой фонд ТВ 6+

Среда 16

06:00 Эфиргэ-саха радиота 6+

Четверг 17

06:00 Эфиргэ-саха радиота 6+

12:30 Сайынгы эфир 6+
13:30 Сага сирэ-Якутия 12+

Пятница 18

06:00 Эфиргэ-саха радиота 6+

Суббота 19

06:00 Эфиргэ-саха радиота 6+

Воскресенье 20

06:00 Эфиргэ-саха радиота 6+

трансляция
06.10 Футбол. Лига чемпионов. Раунд плей-офф.

Среда, 16 августа

12.30, 08.15 Поле битвы 12+

Четверг, 17 августа

12.30, 08.10 Поле битвы 12+

Пятница, 18 августа

12.30 Поле битвы 12+

Суббота, 19 августа

12.30 Футбол. Суперкубок Испании.

01.55 Футбол. Лига Европы. Раунд плей-офф.

Пятница, 18 августа

12.30 Поле битвы 12+

Воскресенье, 20 августа

12.30 Профессиональный бокс.

футболу. "Рубин" (Казань) - "Анжи" (Махачкала).

Воскресенье, 20 августа

12.30 Профессиональный бокс.

Воскресенье, 20 августа

12.30 Профессиональный бокс.

Воскресенье, 20 августа

12.30 Профессиональный бокс.

Воскресенье, 20 августа

12.30 Профессиональный бокс.

**ПОЛОЖЕНИЕ
о проведении соревнований ко Всероссийскому
«Дню физкультурника»**

1. Цели и задачи:
Соревнования проводятся с целью пропаганды и внедрения здорового образа жизни, популяризации спорта среди населения, организации досуга, выявления победителей и призеров по видам спорта в честь Дня физкультурника.

2. Руководство проведением:
Общее руководство подготовкой и проведением соревнований осуществляется МКУ «Управление образования» МО «Намский улус», МБУ ДО СШ «Олимпик», МБОУ ДОД «Намская ДЮСШ», ГБУ ДОРС(Я) «РСДЮСШ», МАУ ЦС «Лидер» МО «Ленский наслег», МКУ «УСиФК» МО «Намский улус».

3. Место и время проведения:
12 августа КСК, стадион, с. Намцы.
10:00 – мандатная комиссия, жеребьевка, взвешивание.
10:30 – торжественное открытие соревнований.
11:00 – начало соревнований.
18:00 – закрытие соревнований.

4. Участники и порядок проведения:
На соревнованиях участвуют команды сельских поселений, предприятий, организаций, учреждений и спортивных коллективов, а также все желающие и гости улуса.

Виды спорта:
Пляжный волейбол – участвуют мужские и женские команды из двух человек. Игра состоит из 3 партий, до 21 очка, система розыгрыша – «Олимпийская», участвуют все желающие.

Мини-футбол – участвуют желающие команды, соревнование проводится по действующим правилам мини-футбола.

Стритбол – соревнование проводится среди мужских команд, условия системы проведения соревнования проводятся по официальным правилам ФИБА для уличного баскетбола. Система проведения определяется в судейской коллегии в зависимости от количества участников. Состав команды 4 человека: 3 в поле и 1 запасной.

Дартс – открытый турнир для всех желающих, квалификация – игра «Большой раунд», основная игра «501».

Городки – первенство по игре городки среди ветеранов.
Гиревой спорт – к соревнованию допускаются юноши 2000-2002 г.р. Вес гири – 12 кг.

Борьба Хапсагай – к соревнованиям допускаются юноши 2000-2002 г.р., абсолютное первенство в весовой категории: до 55кг, и св.55кг., 2003-2005 г.р. в весовой категории: до 35кг, до 45кг, и св. 45кг., 2006 г.р. и моложе в весовой категории: до 35кг, и св.35кг.

Стрельба из традиционного лука – соревнование проводится в три этапа, стрельба производится по неподвижной мишени на следующих дистанциях по категориям: мужчины – 40 м., женщины – 30 м.

Пулевая стрельба – к участию допускаются лица с ограниченными возможностями, турнир проводится по действующим правилам соревнований по пулевой стрельбе из пневматической винтовки и пистолета (стрельба сидя). 3 пробных, 5 зачетных выстрелов.

Настольный теннис – к участию допускаются желающие спортсмены, система проведения соревнования определяется во время судейской коллегии с представителями команд.

4. Финансирование и расходы соревнования:
Расходы по проведению соревнования несут МКУ «УСиФК» МО «Намский улус», Федерации по видам и спонсоры.

5. Награждение:
Спортсмены, занявшие призовые места награждаются медалями, грамотами.

Данное положение является официальным вызовом.

П.Г. ИВАНОВ
Начальник МКУ «УСиФК»
МО Намский улус

Уважаемые жители и гости Намского улуса!

ГКУ РС(Я) «Намское лесничество» информирует в связи становлением устойчивой сухой погоды, дефицита осадков, порывов ветра и грозы существует вероятность появления и распространения очагов природных пожаров. На данный момент в Намском районе действует 1 лесной пожар на территории Модутского наслега, в местности Бас Бэтэжэн. Площадь пожара составляет 300 гектаров, работают всего 34 человек и 4 единицы техники.

Так же напоминаем об изменениях в некоторых актах правительства Российской Федерации по вопросу обеспечения пожарной безопасности территорий.

**ПРАВИТЕЛЬСТВО РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ ПОСТАНОВЛЕНИЕ
от 18 августа 2016 г. №807 О ВНЕСЕНИИ ИЗМЕНЕНИЙ В НЕКОТОРЫЕ
АКТЫ ПРАВИТЕЛЬСТВА РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ ПО ВОПРОСУ
ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПОЖАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ТЕРРИТОРИЙ**

Правительство Российской Федерации постановляет:
1. Утвердить прилагаемые изменения, которые вносятся в акты Правительства Российской Федерации по вопросу обеспечения пожарной безопасности территорий.

2. Настоящее постановление вступает в силу с 1 марта 2017 г.
Председатель Правительства Российской Федерации Д. МЕДВЕДЕВ
Утверждены постановлением Правительства Российской Федерации от 18 августа 2016 г. №807

**ИЗМЕНЕНИЯ, КОТОРЫЕ ВНОСЯТСЯ В АКТЫ ПРАВИТЕЛЬСТВА
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ ПО ВОПРОСУ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПОЖАРНОЙ
БЕЗОПАСНОСТИ ТЕРРИТОРИЙ**

1. Правила противопожарного режима в Российской Федерации, утвержденные постановлением Правительства Российской Федерации от 25 апреля 2012 г. №390 «О противопожарном режиме» (Собрание законодательства Российской Федерации, 2012, №19, ст. 2415; 2014, №9, ст. 906; №26, ст. 3577; 2015, №11, ст. 1607; 2016, №15, ст. 2105), дополнить пунктом 72(3) следующего содержания:

«72(3). В период со дня исхода снежного покрова до установления устойчивой дождливой осенней погоды или образования снежного покрова органы государственной власти, органы местного самоуправления, учреждения, организации, иные юридические лица, независимо от их организационно-правовых форм и форм собственности, крестьянские (фермерские) хозяйства, общественные объединения, индивидуальные предприниматели, должностные лица, граждане Российской Федерации, иностранные граждане, лица без гражданства, владеющие, пользующиеся и (или) распоряжающиеся территориями, прилегающей к лесу, обеспечивают ее очистку от сухой травянистой растительности, пожнивных остатков, валежника, порубочных остатков, мусора и других горючих материалов на полосе шириной не менее 10 метров от леса либо отделяют лес противопожарной минерализованной полосой шириной не менее 0,5 метра или иным противопожарным барьером.»

2. Правила пожарной безопасности в лесах, утвержденные постановлением Правительства Российской Федерации от 30 июня 2007 г. №417 «Об утверждении Правил пожарной безопасности в лесах» (Собрание законодательства Российской Федерации, 2007, №28, ст. 3432; 2011, №20, ст. 2820; 2012, №46, ст. 6339), дополнить пунктом 9(1) следующего содержания:

«9(1). В период со дня схода снежного покрова до установления устойчивой дождливой осенней погоды или образования снежного покрова органы государственной власти, органы местного самоуправления, учреждения, организации, иные юридические лица, независимо от их организационно-правовых форм и форм собственности, крестьянские (фермерские) хозяйства, общественные объединения, индивидуальные предприниматели, должностные лица, граждане Российской Федерации, иностранные граждане, лица без гражданства, владеющие, пользующиеся и (или) распоряжающиеся территориями, прилегающей к лесу, обеспечивают ее очистку от сухой травянистой растительности, пожнивных остатков, валежника, порубочных остатков, мусора и других горючих материалов на полосе шириной не менее 10 метров от леса либо отделяют лес противопожарной минерализованной полосой шириной не менее 0,5 метра или иным противопожарным барьером.»

С наступлением поры сбора ягод и грибов, разжигание костров и использование любых источников огня в лесу запрещается! Используйте сухой паек и горячие напитки в термосах! Не оставляйте мусор в лесу!

УВАЖАЕМЫЕ ГРАЖДАНЕ

Отделение лицензионно-разрешительной работы по Намскому району Управления Росгвардии по РС(Я) доводит до Вашего сведения следующую информацию о внесении изменений в постановление Правительства Республики Саха (Якутия) от 12 февраля 2004 г. * 63 «О мерах по предотвращению преступлений в том числе террористических актов, с применением оружия, боеприпасов, взрывных устройств, взрывчатых веществ и средств взрывания на территории Республики Саха (Якутия)».

В связи с изменением законодательства гражданам предлагается обратиться в Отделение лицензионно-разрешительной работы по Намскому району Управления Росгвардии по РС(Я) для добровольной сдачи владельцам зарегистрированного оружия, а также незарегистрированного оружия и предметов вооружения.

Доводим до Вашего сведения о том, что не признается добровольной сдачей оружия и предметов вооружения – обнаружение оружия и предметов вооружения, изъятие при задержании, в ходе следственных и процессуальных действий, а также во время проведения рейдовых проверок.

В соответствии с примечанием ст. 222 УК РФ, установлено, что лицо, добровольно сдавшее предметы (огнестрельное оружие, его основные части) освобождается от уголовной ответственности, при этом ему выплачивается денежное вознаграждение, сумму которого определяет комиссия с учетом технического состояния оружия.

Тарифы вознаграждения за добровольно сданное оружие

Наименование сдаваемых предметов	Размер вознаграждения (рублей)
Боевое оружие	
Гранатомет, миномет, пулемет (за 1 единицу)	8000
Автомат (за 1 единицу)	8000
Винтовка, карабин (за 1 единицу)	8000
Пистолет, револьвер (за 1 единицу)	8000
Служебное оружие	
Пистолет, револьвер (за 1 единицу)	5000
Гражданское оружие	
Огнестрельное охотничье оружие с нарезным стволом, спортивное оружие с нарезным стволом (за 1 единицу)	8000
Охотничье пневматическое, огнестрельное гладкоствольное, спортивное гладкоствольное оружие (за 1 единицу)	6000
Газовые пистолеты, револьверы, сигнальное оружие (за 1 единицу)	4000
Самодельное оружие (античное), обрезы	
Самодельное нарезное оружие, в том числе короткоствольное, обрез нарезного оружия (за 1 единицу)	7000
Самодельное гладкоствольное оружие, обрез гладкоствольного оружия (за 1 единицу)	5000
Боеприпасы	
Снаряды, мины, гранаты (штатный боеприпас) (за 1 единицу)	5000
Гранаты ручные (за 1 единицу)	3000
Патроны для нарезного ружья (за 1 единицу)	15.0
Взрывные вещества (ВВ), взрывное устройство (ВУ), средство взрывания (СВ)	
Тротил, аммонит, гексоген и др. ВВ (за 1 кг)	3000
Средство взрывания (СВ) (за 1 единицу)	30.0
Взрывное устройство (ВВ+СВ) (за 1 кг)	4000

**Постановления Правительства РС(Я) от 12 февраля 2004 г. № 63
Начальник отделения лицензионно-разрешительной работы (по Горному и Намскому районам)
Управления Росгвардии по РС(Я) капитан полиции Н.В. Потапов**

**Решение от 07 августа
2017 г. №8-2**

«О введении в действие на территории муниципального образования

«Намский улус» системы налогообложения в виде единого налога

на вмененный доход для отдельных видов деятельности»

На основании Федерального закона от 06.10.2003 № 131 «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» и ст.346.26 «Налогового кодекса Российской Федерации», Улусный Совет депутатов МО «Намский улус» РЕШИЛ:

Установить перечень видов деятельности, в отношении которых, применяется система налогообложения в виде ЕНВД на территории МО «Намский улус»:

оказания бытовых услуг;
оказания ветеринарных услуг;
оказания услуг по ремонту, техническому обслуживанию и мойке автотранспортных средств;
оказания услуг по предоставлению во временное владение (в пользование) мест для стоянки автотранспортных средств, а также по хранению автотранспортных средств на платных стоянках (за исключением штрафных автостоянок);

оказания автотранспортных услуг по перевозке пассажиров и грузов, осуществляемых организациями и индивидуальными предпринимателями, имеющими на праве собственности или ином праве (пользования, владения и (или) распоряжения) не более 20 транспортных средств, предназначенных для оказания таких услуг;

розничной торговли, осуществляемой через магазины и павильоны с площадью торгового зала не более 150 квадратных метров по каждому объекту организации торговли;

розничной торговли, осуществ-

ляемой через объекты стационарной торговой сети, не имеющей торговых залов, а также объектов не стационарной торговой сети, оказания услуг общественного питания, осуществляемых через объекты организации общественного питания с площадью зала обслуживания посетителей не более 150 квадратных метров по каждому объекту организации общественного питания;

оказания услуг общественного питания, осуществляемых через объекты организации общественного питания, не имеющие зала обслуживания посетителей; распространения наружной рекламы с использованием рекламных конструкций;

размещения рекламы с использованием внешних и внутренних поверхностей транспортных средств;

оказания услуг по временному размещению и проживанию организациями и предпринимателями, использующими в каждом объекте предоставления данных услуг общую площадь помещений для временного размещения и проживания не более 500 квадратных метров;

оказания услуг по передаче во временное владение и (или) в пользование торговых мест, расположенных в объектах стационарной торговой сети, не имеющих торговых залов, объектов нестационарной торговой сети, а также объектов организации общественного питания, не имеющих зала обслуживания посетителей;

оказания услуг по передаче во временное владение и (или) в пользование земельных участков для размещения объектов стационарной и нестационарной торговой сети, а также объектов организации общественного питания.

Установить ставку единого налога на вмененный доход в размере 7,5% для субъектов малого и среднего предпринимательства, являющимися страхователями производящие выплаты и иные

вознаграждения физическим лицам, не зависимо от вида деятельности переведенного на ЕНВД. Для юридических лиц ставка применяется при наличии работников помимо руководителя.

Утвердить перечень кодов видов деятельности в соответствии с общероссийским классификатором видов экономической деятельности относящихся к бытовым услугам, согласно приложению №1;

Утвердить перечень кодов услуг в соответствии с общероссийским классификатором продукции по видам экономической деятельности, относящихся к бытовым услугам, согласно приложению №2;

Установить значение корректирующего коэффициента К2 учитывающего особенности ведения предпринимательской деятельности, согласно приложений №3, 4;

Решение УСД МО «Намский улус» от 7 июня 2005 года №27-6 «О введении в действие на территории муниципального образования «Намский улус» системы налогообложения в виде единого налога на вмененный доход для отдельных видов деятельности» (с изменениями от 19.11.2009 г. №15-2, от 22.02.2017 г. №2-5) действует до 31.12.2017 года.

Настоящее Решение распространяет свое действие на правоотношения, возникшее с 01.01.2018 года.

Настоящее Решение подлежит официальному опубликованию на официальном сайте МО «Намский улус».

Контроль за исполнением настоящего Решения возложить на постоянную комиссию по бюджету и налогам (председатель А.А.Федоров).

**Председатель Улусного
Совета И.Р. Попов**
Глава улуса А.П. Агласов

Көр-күлүү

Лэпсэй кырдыаҥас сынньана сытан арааһы толкуйдуур. Муус устар 25 күнүгэр кэргэнэ Суопшуйа 75 сааһын туолар. Бу ыйга биэнсийэ эбиллэр диэбиттэрэ. Үнүр атах таһаһын атыылыыр маһаһыһыһа 38 размердаах, 18 тыһ. солк. тыс этэрбэс атыыланарын көрбүтэ. Төрөөбүт күнүнэн тыс унтуу, биэнсийэм кэллэр эрэ ылыам диэн былааннаата. Хас да хонон баран биэнсийэтин ыла тийибитэ, 15035 солк. ылла. Биэнсийэтигэр 35 солк. эбиллибит, хомойон өр турбахтаата. Тыс унтууну ыла тохтоото, оо дьэ, маны биэнсийэ эбиллэр диэн хаһыакка суруйбуттара алта ый буолла. Лэпсэй дьэтигэр тийий санаарҕаан сытынан кэбистэ.

Сарсыныгар Лэпсэй атаһын Мэхээлэни көрүстэ.

– Хайа, биэнсийэн төһө эбилиннэ?
– 44 солк. эбиллибит үһү, – диэтэ Мэхээлэ, биэнсийэтин кэргэнэ ыларын кэпсээтэ.

– Онтон миэнэ 35 солк., эийэхэ хайдах элбэҕий? – диэн Лэпсэй ордук санаата.

Муус устар ыйга биэнсийэ эбиллитэ кыратын туһунан кырдыаҥастар хомолтолорун үллэстэллэр.

– Миэхэ 25 солк. эбиллибит – диэн Макаар сөҥ түстэ.

– Ол 25 солк. Президент Путинҥа ыт, ый аайы, – диэн Лэпсэй сүбэлээтэ.

– Пахай, ону мыынан ылбата чуолкай, – диэн Мэхээс күлбүтэ буолла.

– Ол 25 солк. «Аһымал» акцияҕа ыт, ый аайы, – диэн Лэпсэй эмиэ сүбэлээтэ.

– Күлүү гынна диэн бэйэбин суукка бизэрэллэр ини, – диэн Макаар бэркиһээн саната суох барда.

– Ыстаан абыраҕар скотч эрэ ылыаххын сөп, – диэтэ Сахаар, өрүү ыстанын хайыта түһэрин билэр буолан кырдыаҥастар күлүстүлэр.

– Дорообо, хантан иһэҕин?

– Ээ, биэнсийэм 35 солк. эбиллэн, ыппар сизтээри 35 солкуобайга «Геркулес» ылым, – диэтэ Сахаар.

– Биэнсийэ эбиллэн, ыккын үөрдээри дуо? – диэтэ Лэпсэй, сымыйанан үөрдүтэ буолла.

– Биэнсийэм ыйга 35 солк. эбиллэн, сылга 420 солк. буолар, 10 сыл олодоххуна 4200 солкуобайдааҕы сиигин, судаарыстыба ону билэр, онон уһундук олоруоххун наада, – диэн Сахаар ыйар тарбаһын чочоннотто.

– Ол иһин сүүскэр диэри олоҕор дииллэр эбит, – диэн Лэпсэй, соторутааҕыта 75 сааһын туолан үбүлүйдэбитин санаан манньыйан ылла.

ЫҤЫРЭХ ТЫЛЛАР

Күндү тапталаах кэргэммин, аҕабытын, эһэбитин, Хомустаах 1-кы нэһилиэгэр олоҕор Нам уллуһун Ытык киһитэ, тыа хаһаайыстыбатын туйгуна **КРИВОШАПКИН СТЕПАН ИВАНОВИЧКА** «СР тыатын хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ» үрдүкү аат ингэриллибитинэн уонна төрөөбүт күнүгүнэн ис сүрэхтэн үөрэн туран эвэрдэлиибит!

Эн үрдүк үөрэҕи бүтэрэн кэлиэххитэн тыа хаһаайыстыбатын араас салааларыгар илигин араарбакка үлэлээн, сыралаах үлэн түмүктэрдээбиттэн үөрдүбүт. Күндү киһибитигэр кытаанах доруобуйаны, уйгу-быйан олоҕу, баҕа санаа бастыһын баҕарабыт! Ыарыы ыалласпатын, тумуу тумунун, санаабытын сатаннын, туспутун туола турдун, ылсыспытын ыспан истин, үлэн таһаарылыах буоллун диэн алгыспытын аныбыт!

Эвэрдэни кытта кэргэниг Клавдия, уолун Женя, кийитин Катя уонна сиэннэрин

Тапталаах, күндүтүк саныыр бырааптыг, убайбыт, таайбыт, 1 Хомустаах олохтооҕо **КРИВОШАПКИН СТЕПАН ИВАНОВИЧКА** күн сириг көрбүт, Айыы сиригэр үктэммит алгыстаах күнүгүнэн эвэрдэлиибит!

Эн өр сылларга сыралаах үлэн сыаналанан «Саха сириг тыатын

хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ» ааты ылбыккынан киэн туттан туран ис сүрэхпиттэн үөрэн-көтөн сахалы айхаллыбыт, ураанхайды уруйдуубут! Биһиги туспуугар ахсаабат кыһамныг, дьонуннаах сүбэн-аман иһин махтанабыт! Эдэрдии эйэбэс дууһабынан, булгуруйбат сайаҕас санаабынан, соргулаах сүбэһинэн кэргэниг, уолун, кийитин, сиэннэрин истин мичээрдэригэр, чугас дьонун сылаас сыһыаннарыгар уйдаран үгүс үөрүүлээх күнүнэн, уһун уруйдаах олохтон диэн алгыбыт!

Эвэрдэни кытары бииргэ төрөөбүттэриг дьэ кэргэттэрэ, оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ

Күндү дьүөгэбит МАРИЯ ПЕТРОВНА!

Үбүлүйдээх күнүгүнэн үөрэн туран истинник эвэрдэлиибит! Баҕарабыт кытаанах доруобуйаны, уйгулаах олоҕу, билигин да кытаанах санаабын ыһыктыбакка иннинг диэки хардыылаа, ыарыы ыалласпатын, тумуу тумунун, аймак-билэ дьонун, тапталаах кэргэниг, оҕолорун, сиэннэрин сылаас сыһыаннарыгар уйдаран нус-бааччы олоҕу, үөрэ-көтө сырыт диэн алгыспытын аныбыт, баҕа санаабытын тиэрдэбит!

Эвэрдэни кытта дьүөгэлэриг Антонина, Клавдия, Лидия, Саргылана, Эмма, кинилэр дьэ кэргэттэрэ

Күндү кэргэммин, тапталаах аҕабытын, эһэбитин “Хамбаатта нэһилиэгэ” МТ баһылыгын солбуйааччытын, РФ Суруналыыстырын сойууһун чилиэнин **КАСЬЯН АФАНАСЬЕВИЧ ОЛЕСОВЫ** 55 сааскын туолбут кэрэбэлиэ үбүлүйдээх күнүгүнэн ис сүрэхпиттэн үөрэн-көтөн туран истинник эвэрдэлиибит, сахалы айхаллыбыт, ураанхайды уруйдуубут!

Эн таһаарылыах үтүө үлэһинэн, дьонго-сэргэбэ элэккэй сыһыангынан киэн туттабыт. Оҕолорун үрдүк үөрэхтээн, идэлээн, бигэ бөлөмнөөх үлэһит дьон онортоон, олох киэн аартыгар үктэннэрбиккэр, ылбуолан, туспа буруо таһааран олохпугун онгосторбутугар көмөн, сүбэн-аман, ахсаабат кыһамныг иһин барра махталбытын тиэрдэбит.

Эн ситиһилээх үлэн-хамнаһыг, үтүөнү үксэтэр олоҕун аймак-билэ дьонгор, оҕолоргор, сиэннэргэр холобур буолар. Өрүү да биһигини өйдүүр, өйүүр амарах аҕа, тапталаах кэргэн, эйэбэс эһэ буола тур. Чиргэл тиит мастыгы чэгиэн-чэбдик доруобуйалан, оһуор олбохтоох уһун дьоллоох олохтон!

Кэргэниг, кыргыттарыг, күтүөттэриг, сиэннэриг

КҮҮТЭР КҮММҮТ – БИЭНСИЙЭ ЭБИЛЛИИТЭ

– Онтон тыһы кумаар киһи хаанын иһэн баран өлөр дииллэр, онон харчыга умсубуттар ингэсэлэригэр тыһы кумаар дьылҕата күүтэр, – диэн, дьэ, таба эттим диэбитти Макаар дьаһыйан ылла.

Макаар бүгүн өрүү сылдыар чааһынай маһаһыһыгар кириэн, сиэнигэр дьаабылыка ылаары ыйатта.

– Биир киилэ дьаабылыка 185 солк., – диэтэ атыылааччы.

– Хайа, дьаабылыкан 35 солк. эбиллибит дуу? – диэн ыйыта оууста.

– Эбиллэн-эбиллэн, – диэтэ.

– Биэнсийэм 35 солк. эбиллибитэ, бу ыйга, эһиги дьаабылыкаҕыт эмиэ 35 солк. эбиллибит дуу? – диэн Макаар мунаарда.

– Онтон биэнсийэ эбилиннэ дии, биһиэнэ хайдах эбиллиэ суохтааҕый? – диэн атыылааччы ып-ырааһынан көрөн кэбистэ.

– Оо, дьэ, – диэхтээтэ, Макаар ыларыгар тийдэ.

– Муус устар манһайгы күнүттэн саҕалаан, сымыйа-кырдык кэпсээн дэлэйдэ. Биэнсийэ эбиллигинэн былааспыт күлүү-элэк гынна, Ил Дархаммыт дьадаһылар араҕаларын, дьэ, өйдөөн араартаата, дьадангы уонна баай диэнгэ арахан кынчарыйсыы, сэнэһии кыыбаҕата сайдар буолла. Ол гынан Ил Дархан инбэлииттэри дьадаһылар ахсааннарыгар киллэрбэтэ бадахтаах, – диэн Сахаар кырдыаҥастар ортолоругар кэпсэбитин сэнээрэ истэллэр.

Сахаар элбэх хаһыаты ааҕар, онтон билбитин кэпсии охсоору тыгына-быра хаайтарар, ол аайы кырдыаҥастар сылдыар сирдэрэ кыараан, балаһаннарыгар астаах остуолга, ону да бэйэлэрэ өйүөлээх кэлэн аһаатахтарына, мэнэ куолулааһыны ким да истибэт, тэнгээхтэрин көрөн үөрбүтэ-көппүтэ буолан тарҕаһаллар.

Константин ЕРЕМЕЕВ, Кыһыл Сыыр с.

БИЛЭРИИЛЭР

ЫТЫКТАБЫЛЛААХ НАМ УЛУУХУН ОЛОХТООХТОРО!

® «Төрүт уу» тэрилтэ «Олонхо» атыы дьэтигэр, үлэ күнүгэр 9.00 чаастан 19.00 чааска диэри, баскыһыаннаҕа 10.00 чаастан 18.00 чааска диэри үлэлиир.

Дьэбэ тиэрдэн биэри диспетчерэ 10.00 чаастан 18.30 чааска диэри үлэлиир.

Билсэр телефоннар: 8-924-873-73-11, 8-914-300-11-70. Баскыһыаннаҕа дьэбэ тиэрдии оноһуллубат.

Аппааныга Л. Левин уул. 3 №-гэр атыыланар (урукку кулууп кинобудката). Үлэ күнүгэр 9.00 чаастан 18.00 чааска диэри. Баскыһыаннаҕа үлэлээбэт.

® Коллегия юридической защиты. Юридическая помощь по возврату водительских удостоверений. ДТП. Возврат по амнистии уже лишенных прав. Официально.

Тел. 8-800-35-01-002 (звонок бесплатный)

® Продаю трактор МТЗ-82 1989 г. с косилкой. Цена – 350 т.р. «Волгу-3102» на запчасти.

Тел. 89241775343

® Продается частный дом с газовым отоплением и сенокосными угодьями в с. Модут.

Тел. 89248711738

® ООО «Уйгу» продает бетон и цементно-песчаный раствор любых марок от В – 3,5 до В – 25 согласно ГОСТ с доставкой

® Заливаем идеальные ленточные бетонные фундаменты любых размеров согласно ГОСТ.

Тел. 89141056350 (звонить в рабочее время с 9 до 18 ч.)

Считать недействительным утерянное удостоверение «Ветеран труда» № ВР 043352 Намского УСЗИ от 26.10.2009 г., выданное на имя Григорьевой Людмилы Ивановны

Считать недействительным утерянное удостоверение «Ветеран труда» РС(Я) серии ВР № 01651, выданное на имя Юшковой Евдокии Андреевны

® Продается автомашина ЗИЛ-131 с распуском в отличном состоянии.

Тел. 89841051246

® Продается земельный участок в с. Намцы (15 сот.) по ул. Жиркова, 17 (свет, газ рядом). Участок ровный, сухой. Цена – 400 т.р.

Тел. 89644239716

® Продаем участок Көччү-2, сухой, ровный, в собственности, цена – 300 т.р. Реальному покупателю – реальный торг.

Тел. 89248708417, 89143012135 (можно ватсап)

® Грузовые перевозки.

Тел. 89644258617, 89841160270

Лицензия № ПО-14-02-000798 от 25.05.2017 г.

ROSLEK
КРУПНЕЙШАЯ СЕТЬ АПТЕК РС (Я)

ПРИГЛАШАЕМ ВСЕХ ЖИТЕЛЕЙ И ГОСТЕЙ НАМСКОГО УЛУСА ПОСЕТИТЬ АПТЕКУ «РОСЛЕК» с. Намцы, ул. Ойунского, 8/1

-10% СКИДКИ НА ВСЕ АССОРТИМЕНТ

- ШИРОЧАЙШИЙ АССОРТИМЕНТ
- НИЗКИЕ ЦЕНЫ - 5% скидки на жнвлп

8 914 2 700 418

303-606 доб. 923

реклама

VELKA furs company

Пожалуй, самая **НИЗКАЯ ЦЕНА!**

НОРКА 57 000 руб. **МУТОН 9 000 руб.**

МУЖСКИЕ/ЖЕНСКИЕ ДУБЛЕНКИ, ПУШНИНА, КАРАКУЛЬ, МЕХОВЫЕ ЖИЛЕТЫ, ГОЛОВНЫЕ УБОРЫ, АКСЕССУАРЫ

ЧЕСТНАЯ РАССРОЧКА **НОРКОВАЯ ШУБА за 2000 р/мес.**

Рассрочку предоставляет ИП Плотников Д.И., без первого взноса, без переплаты, на срок 6-12-24 месяца. Подробности у продавцов-консультантов

17 августа 10.00-19.00 **ЖДЁМ ВСЕХ! с. Намцы**

ЦД им. А.Ф. Шестакова

ШУБЫ-БЕЛКА.РФ **8-800-333-40-81**
БЕСПЛАТНЫЙ ЗВОНОК ПО РОССИИ

Palitra МЕХОВАЯ ФАБРИКА

ЦД им А.Ф. Шестакова
16 августа, (среда)

Палитра **МЕХА**

АКЦИЯ!

НОРКА 2870 р/мес* **МУТОН 790 р/мес***

ГАРАНТИЯ 2 ГОДА ОТ ПРОИЗВОДИТЕЛЯ

проверьте ЦЕНЫ! с 10:00 до 19:00

+подарок

* РАССРОЧКА 0% **24** мес. **КРЕДИТ**

* Размер ежемесячного платежа при покупке в рассрочку предоставляет ООО МК "Палитра", от 1 до 24 месяцев.
** Предоставляет: КБ "Ренессанс Кредит" лицензия №3354 Банка России, АО "Алифа-Банк" лицензия № 1326 Банка России.

<p>Күндү ийбэт, эбэбит, үлэ ветерана, Нам улууһун олохтооцо</p> <p>РЕХЛЯСОВА Ольга Николаевна</p> <p>атырдах ыйын 8 күнүгэр уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн туораабытынан аймактарыгар, билэр дьонугар диринник курутууан туран иһитинэрэбит.</p> <p>Кыһна, күтүэтэ, уолаттара, кийиттэрэ, сиэннэрэ</p>	<p>Истинник саныыр дьүөгэбит, кылааһынныкпыт, эмп тэрилтэлэригэр уһундук үтүө суобастаахтык үлэлээбит, үлэ ветерана</p> <p>КРИВОШАПКИНА Елизавета Иннокентьевна</p> <p>уһун, ыарахан ыарыттан орто дойдуттан барбытынан кыһыгыгар Иннаба, сиэннэригэр, күтүөтүгэр, бириг төрөөбүттэригэр, аймак-билэр дьонугар диринг кутурбаммытын тиздэбит, аһыгытын тэнгэ үллэстэбит. Кытаатын, тулуйун.</p> <p>Нам орто оскулатын 1967 с. 10 "а" кыл. бириг бүтэрбит доботторо</p>	<p>Фаина Дмитриевнаба тапталлаах кэргэнэ, оболоругар убаастыыр, таптыыр абалара, сиэннэригэр таптыыр эһэлэрэ</p> <p>НИКОНОВ Анатолий Саввич</p> <p>күн сырдыгыттан, орто дойдуттан хомотлоохтук барбытынан диринг кутурбаммытын тиздэбит. Аһыгытын тэнгэ үллэстэбит.</p> <p>Чугас аяллара, "Даадар" түөлбө олохтоохторо</p>	<p>Дьүөгэбитигэр Винокурова Дария Николаевна уонна кини дьиз кэргэнигэр тапталлаах убайдара, 2 Хомустаах нэһилиэгин олохтооцо</p> <p>СИВЦЕВ Николай Николаевич</p> <p>уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p> <p>Дьүөгэлэрин: А. Находкина, О. Иванова, О. Мухина, Л. Корякина</p>	<p>Улууустаабы киин балыһа коллектива, администрацията, профсоюзнай тэрлээтэ, Партизан учаастаабы балыһатыгар үлэли сылдыбыт Оконешникова Розалия Васильевна уонна киинилэр дьиз кэргэттэригэр, аймактарыгар</p> <p>ЭВЕРСТОВ Владимир Владимирович</p> <p>ылдан күн сириттэн күрэммитинэн диринг кутурбаммытын тиздэбит. Аһыгытын тэнгэ үллэстэбит.</p>
<p>29 июля безвременно ушла из жизни мать двоих детей, бабушка, Пестрякова Альбина Афанасьевна, работавшая судебным приставом-исполнителем с 2003 г. и начальником Намского районного отдела судебных приставов – старшим судебным приставом с 2007 г., которая за время своей службы была поощрена в 2011 г. Благодарностью ФССП России, в 2013 г. Почетной грамотой ФССП России, в 2014 г. награждена медалью ФССП России "За службу" III степени, советник юстиции 2 класса, благодарна которой Намский РОСП по итогам 2011 г. стал лучшим структурным подразделением РС(Я) и в последующем значился в числе самых хороших отделов. Ее качества как целеустремленности, жизнестойкости и активности – были для нас примером. Она остается в наших сердцах надежным товарищем и мудрым советчиком. Коллектив Намского РОСП выражает свои искренние и глубокие соболезнования родным, всем родственникам, друзьям и коллегам.</p>	<p>Убаастыыр коллегаларыбытыгар, старшей медсестрээрэ Азарова Вера Иннокентьевнаба, Герасимова Инна Владимировнаба реанимация отделениетыгар бириг үлэлэстэбит ветераным</p> <p>КРИВОШАПКИНА Елизавета Иннокентьевна</p> <p>уһун, ыарахан ыарыттан барбытынан диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p> <p>Улууустаабы киин балыһа хирургическай уонна реанимационнай отделениелер коллектива</p>	<p>2 Хомустааха олоор кийипитигэр Саргылана Саввичнаба уонна ырааппытыгар Гаврил Ивановичка, оболоругар таптыыр убайдара, таайдара</p> <p>НИКОНОВ Анатолий Саввич</p> <p>хомотлоохтук күн сириттэн күрэммитинэн диринг кутурбаммытын тиздэбит. Аһыгытын тэнгэ үллэстэбит.</p> <p>2 Хомустаахтан Протопоповтар, Максимовтар, Хамагаттан Аргуновтар, Новгородова бары дьиз кэргэттэрэ</p>	<p>Нэһилиэк общественига, олохтооцо</p> <p>СИВЦЕВ Николай Николаевич</p> <p>атырдах ыйын 3 күнүгэр ыарахан ыарыттан ылдан олохтон туораабытынан кини кэргэнэ Сивцева Ольга Егоровнаба, оболоругар, сиэннэригэр, чугас аймактарыгар "Хомустаах 2-с нэһилиэг" муниципальнай тэрлиии дьаһалатын, нэһилиэк депутаттарын уонна ветеранарын сэбиэтин аатыттан диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p>	<p>Күндү эдьийдээрэ</p> <p>КРИВОШАПКИНА Елизавета Иннокентьевна</p> <p>уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан бириг төрөөбүттэригэр, аймактарыгар диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p> <p>Кривошапкинар</p>
<p>Коллектив Намского РОСП выражает свои глубокие соболезнования родным, близким, коллегам по поводу безвременно ушедшей из жизни матери двоих детей, помощника судьи Намского районного суда РС(Я), нашего друга, коллеги – Находкиной Марины Александровны. Она пользовалась огромным авторитетом в коллективе, была примером для всех своим жизненным оптимизмом, превосходным чувством юмора, доброжелательностью, простотой в общении, которая создавала вокруг нее особую атмосферу. В нашей памяти она всегда остается как самая искренняя, честная и доброжелательная.</p>	<p>Бириг үөрэммит табаарыспытыгар Спиридонова Мария Ивановнаба уонна бириг төрөөбүттэригэр тапталлаах абалара, тыыл уонна сибээс ветерана</p> <p>СИВЦЕВ Иван Иванович</p> <p>89 сааһыгар уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p> <p>1976 сыл 10 "в" кыл. выпуск</p>	<p>Выражаем глубокое соболезнование Николаю Анатолию Саввичу, родным и близким в связи с трагической гибелью любимого отца</p> <p>НИКОНОВА Анастасия Саввична.</p> <p>Скорбим вместе с вами.</p> <p>Соседи Федотовы</p>	<p>Бириг үөрэммит доборбут</p> <p>ЧУПРОВ Яков Касьянович</p> <p>уһун, ыарахан ыарыттан орто дойдуттан барбытынан ийитигэр, бары аймактарыгар диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p> <p>Партизан орто оскулатын 1994 с. выпуһа</p>	<p>Күндү эдьийдээрэ</p> <p>КРИВОШАПКИНА Елизавета Иннокентьевна</p> <p>уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан бириг төрөөбүттэригэр, аймактарыгар диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p> <p>Кривошапкинар</p>
<p>"Хатырык нэһилиэг" МТ дьаһалтата, депутаттарын уонна ветеранарын сэбиэтэ, нэһилиэк общественига, "Бочуот знага" уордан кавалера, РФ үөрэбириитин туйгуна, тыыл, үлэ ветерана, тапталлаах ийэ, эбэ, хос эбэ</p> <p>ВИНОКУРОВА Матрена Алексеевна</p> <p>күн сириттэн барбытынан оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, бары чугас аймактарыгар диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p>	<p>Выражаем глубокое соболезнование всем родным и близким по поводу кончины любимого отца, дедушки, прадедушки, ветерана тыла, труда, ветерана почтовой связи</p> <p>СИВЦЕВА Ивана Ивановна.</p> <p>Микрорайон "Госстрах"</p>	<p>Нам улууһугар спортинг көрүгэ сайдарыгар улахан кылаатын киллэрбит, күндүтүк саныыр убайыт</p> <p>НИКОНОВ Анатолий Саввич</p> <p>бириг кэксэбиттэн соһучу өлөн туораабытынан кини кэргэнигэр, оболоругар, сиэннэригэр диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p> <p>Нам улууһун спортинг федерацията</p>	<p>Күндү тапталлаах уолум, ырааппыт, убайыт, кэргэним, абабыт</p> <p>ЭВЕРСТОВ Владимир Владимирович</p> <p>эдэр сааһыгар соһучу орто дойдуттан барбытын бары аймактарыгар, табаарыстарыгар, бириг үөрэммиттэригэр диринг курутууан туран иһитинэрэбит.</p> <p>Туран, кэргэнэ, бириг төрөөбүттэрэ</p>	<p>"Нам улууһа" муниципальная тэрлиии дьаһалтата, улуус муньабын депутаттарын сэбиэтэ Нам улууһун туугун тэрлээтигэр уһун сылларга үтүө суобастаахтык үлэлэстэбит, Нам улууһун бочуоттаах гражданина, үлэ ветерана, нуорукка билэр тойуксут, олоухайдыт</p> <p>ВИНОКУРОВ Афанасий Афанасьевич</p> <p>ылдан олохтон туораабытынан тапталлаах оболоругар, сиэннэригэр, аймактарыгар, бириг үлэлэстэбит үлээнэнэхтигэр диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p>
<p>Выражаем глубокое соболезнование однокласснику Алику, его сестре Крестине, внучкам, родным и близким с невосполнимой утратой – скорпостижной смертью матери, бабушки</p> <p>ПЕСТРЯКОВОЙ Альбины Афанасьевны.</p> <p>Скорбим вместе с вами.</p> <p>Одноклассники, классные руководители</p>	<p>Выражаем глубокое соболезнование однокласснице Советнику Посольства РФ в Литовской республике Сидоровой Вере Ивановне, ее сыну и близким родственникам по поводу кончины любимого отца, дедушки</p> <p>СИВЦЕВА Ивана Ивановна.</p> <p>Скорбим вместе с Вами.</p> <p>Одноклассники 10 "в" кл., выпуск 1982 г.</p>	<p>Күндү дьүөгэбитигэр Захарова Фаина Дмитриевнаба тапталлаах кэргэнэ, оболоругар Толяба, Аяба, Алика амар абалара, сиэннэригэр айбэс эһэлэрэ, бириг дьиз кэргэн истинг доборбут</p> <p>НИКОНОВ Анатолий Саввич</p> <p>күн сириттэн олус хомотлоохтук барбытынан диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p> <p>Платоновтар</p>	<p>Партизан нэһилиэгин олохтооцо</p> <p>ЧУПРОВ Яков Касьянович</p> <p>соһучу олохтон туораабытынан ийитигэр Анна Гаврильевнаба, бириг төрөөбүттэригэр, чугас дьонугар диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p> <p>"Партизан нэһилиэг" МТ, общественига</p>	<p>"Ленский нэһилиэг" муниципальная тэрлиии дьаһалтатын, депутаттарын аатыттан Нам улууһун Ытык кийитэ, үлэ ветерана, Саха сирин үтүөлээх этээччитэ, тойуксут, олоухайдыт, олохчут</p> <p>ВИНОКУРОВ Афанасий Афанасьевич</p> <p>уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн туораабытынан аймактарыгар, чугас дьонугар, оболоругар, сиэннэригэр диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p>
<p>М.К. Аммосов аатынан Хатырык орто оскулатыгар өр сыл уунар келүөнэни ийитигэр үөрэттигэр олорун анаабыт, убаастыыр учууталыт, коллегалыт, "Бочуот знага" уордан кавалера, РФ үөрэбириитин туйгуна, тыыл, үлэ ветерана</p> <p>ВИНОКУРОВА Матрена Алексеевна</p> <p>күн сириттэн барбытынан оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр уонна бары чугас аймактарыгар диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p> <p>М.К. Аммосов аатынан орто оскула коллектива</p>	<p>Күндүтүк саныыр, тапталлаах абабыт, эһэбит, Нам улууһун, Түбэ нэһилиэгин бочуоттаах Ытык кийитэ, үлэ ветерана, ОДКХ бочуоттаах үлэһитэ, Булчуттар уонна балыксыттар союзтарын чилиэнэ</p> <p>НИКОНОВ Анатолий Саввич</p> <p>күн сириттэн соһумардык туораабытын диринг курутууан туран иһитинэрэбит.</p> <p>Кэргэнэ, оболоро, кийиттэрэ, күтүэтэ, сиэннэрэ</p>	<p>Саха республикатын олох-дьаһах коммунальнай хаһаайсыбатын бочуоттаах үлэһитэ, үлэ ветерана, Нам улууһун уонна нэһилиэгин Ытык кийитэ, Саха республикатын булчуттарын уонна балыксыттарын соһучу бочуоттаах чилиэнэ</p> <p>НИКОНОВ Анатолий Саввич</p> <p>соһумардык күн сириттэн туораабытынан диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p> <p>"Даадар" түөлбөттөн Поповтар</p>	<p>Күндү эдьийдээрэ Розалия Васильевнаба уола, Шурбаба, Робертка, Василияга уонна бириг төрөөбүттэригэр, таптыыр кийипитигэр Александр Степановнаба, Алинаба, Артурга таптыыр кэргэнэ, уола, ыал аҕата</p> <p>ЭВЕРСТОВ Владимир Владимирович</p> <p>орто дойдуттан барбытынан диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p> <p>Чугас аймактар: эдьий Николаева К.А., кини оболоро, Афанасьевтар, Куораттан Николайевтар</p>	<p>Намнаба педагогическай колледж коллектива колледж үлэһиттэригэр Иннокентий Афанасьевич, Наталья Владимировна Винокуровтарга тапталлаах абалара, оболоругар эһэлэрэ, Нам селиэнэтин олохтооцо, тыыл ветерана, Нам улуунун Ытык кийитэ</p> <p>ВИНОКУРОВ Афанасий Афанасьевич</p> <p>уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p>
<p>Улууустаабы үөрэх үлэһиттэрин профсоюзун комитетата Хатырык нэһилиэгин олохтооцо, "Бочуот Знага" уордан кавалера, РФ үөрэбириитин туйгуна, тыыл, үлэ ветерана</p> <p>ВИНОКУРОВА Матрена Алексеевна</p> <p>олохтон барбытынан чугас дьонугар диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p>	<p>Ытыктыыр, убаастыыр убайыт, тапталлаах кэргэн, амаараба, элэкэй эһээ, Нам улууһун, Түбэ нэһилиэгин бочуоттаах гражданина, үлэ ветерана, дьиз-уот коммунальнай хаһаайсытыба бочуоттаах үлэһитэ, Булчуттар союзтарын чилиэнэ</p> <p>НИКОНОВ Анатолий Саввич</p> <p>күн сириттэн букатыннаахтык барбытынан кэргэнигэр Фаина Дмитриевнаба, оболоругар, сиэннэригэр диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p> <p>Дьокуускайтан, Намтан, Түбэттэн, 2 Хомустаахтан бириг төрөөбүттэрин дьиз кэргэнэ</p>	<p>Күндү бырааппыт</p> <p>СИВЦЕВ Николай Николаевич</p> <p>ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Ольга Егоровнаба, оболоругар, сиэннэригэр, бириг төрөөбүттэригэр диринг кутурбаммытын тиздэбит. Аһыгытын тэнгэ үллэстэбит.</p> <p>Аймактаргыт: Дыдаевтар, Федоровтар</p>	<p>Бириг үөрэммит доборбутугар Муксунов Николай Владимировичка быраата, бириг үөрэммит доборбут</p> <p>ЭВЕРСТОВ (МУКСУНОВ) Владимир Владимирович</p> <p>эмискэ ылдан өлбүтүнэн чугас дьонугар, аймактарыгар диринг кутурбаммытын тиздэбит.</p> <p>Партизан 8 кылаастаах оскулатыгар 1979-1987 сс. бириг үөрэммиттэрэ</p>	<p>Нам улууһун Ытык кийитэ, үлэ ветерана, саха төрүт культуратын тарбатааччы, сценариста</p> <p>ВИНОКУРОВ Афанасий Афанасьевич</p> <p>уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн күрэммитинэн оболоругар, сиэннэригэр, чугас дьонугар диринг кутурбаммытын тиздэбит, аһыгытын тэнгэ үллэстэбит.</p> <p>Улууустаабы культура управлениета</p>

Кылаабынай редактор В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбууааччы — 41332,
хаһыаты тангы — 41332,
бухгалтерия — 41141,
факс — 41141.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральнай сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ПН №ТУ14-0216**.

Сурукка ааккытын-суолугун, үлэһитин, дьизэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияга кирибит суруктар төнөрүллүбөттөр. **Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биир буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата.
Редакция, издатель аадырыһа: 678380, СР, Нам улууһа, Нам сэл., Ст. Платонова уул., 1, 2 корп.
Типография аадырыһа: 678380, СР, Нам улууһа, Нам сэл., Заложная уул., 4.
E-mail: Namsy41141@mail.ru

«Энсиэли» хаһыат РИС талылына, тангылына уонна бэчээттир сыаҕар бэчээттэннэ.

Аадырыһа:
Нам сэл. Ст. Платонова уул., 1, 2 корп
Формата А3. Кээмэйэ 3,5 бэчээт. лис
Конул сыанана атылланар
Индекс — Р0005. Тираһа — 1085
Бэчээкэ илии баттаньтын графига — 12:00 ч. 10.08.2017с.
Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 ч. 10.08.2017 с.